

Activiteitenverslag

Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent

Experimenteerjaar 2007 - 2008

**Activiteitenverslag
Arbeidsmarktgekwalificeerd
Assistent**

Experimenteerjaar 2007-2008

Inhoudsopgave

1 Voorwoord 5

2 Samenvatting en aanbevelingen 6

3 Inleiding 9

4 Onderwijsinhoud 12

Examinering

Leren, Loopbaan & Burgerschap

Beroepspraktijkvorming

5 Cijfers 20

6 Kwalificatiedossier, praktijkonderwijs, EVC en bekostiging 28

Bijlagen 34

Colofon 50

CD-rom 51

Dit AKA-activiteitenverslag is anders opgebouwd dan u gewend bent. Het is compacter en ingedeeld naar inhoudelijke onderwerpen. We komen in feite direct tot de kern: wat is er in 2007-2008 bereikt wat examinering, Leren Loopbaan & Burgerschap en beroepspraktijkvorming betreft? Hoe staat het met het kwalificatiedossier? Afgelopen jaren hebben we optimaal gecommuniceerd over de doelgroep en de onderwijsvisie van onderwijsinstellingen over opleidingen Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent (AKA). Daarom hebben we ervoor gekozen deze onderwerpen niet opnieuw uitvoerig te bespreken.

In het schooljaar 2007-2008 heeft het procesmanagement MBO 2010 gewerkt aan een advies over de toekomst van de AKA-opleidingen. Dat heeft het eindadvies van het procesmanagement MBO 2010 aan OCW (*De laatste kwalificatiekaart*) opgeleverd. Dit advies staat op de bijgesloten cd-rom achter in dit activiteitenverslag. Hier vindt u eveneens het advies van Colo: *Naar een toekomstbestendige AKA*. Het ministerie van OCW kan mede op basis van deze input beslissingen nemen over de toekomst van de AKA-opleidingen. Het is het streven dat de AKA-opleiding per 1 augustus 2010 verankerd wordt in de wet.

Uiteraard vindt u in deze rapportage de nodige cijfers. Deze gegevens komen van de Centrale Financiën Instellingen (CFI) en zijn verkregen uit onderzoeksresultaten van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA). Het KBA heeft – in opdracht van het procesmanagement MBO 2010 – de deelnemersmonitor van de AKA-opleidingen uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek vindt u in hoofdstuk 5 van dit activiteitenverslag. De volledige onderzoeksresultaten staan op www.mbo2010.nl.

In samenwerking met CFI zijn ook de definitieve cijfers over het cohort 2006-2007 verkregen (zie bijlage 4). Daarnaast heeft CFI gegevens over deelnemers in de beroepskwalificerende niveau 1-opleidingen geleverd (zie bijlage 5). Tijdens de afronding van deze rapportage en de uitvoering van de deelnemersmonitor door KBA, waren nog geen betrouwbare cijfers beschikbaar over de doorstroom van het huidige cohort (2007-2008) deelnemers. Daarom is er opnieuw gewerkt met geschatte aantallen.

Het activiteitenverslag is gebaseerd op de bevindingen van alle deelnemende ROC's, AOC's en kenniscentra.

Fieny Peerboom

Projectleider AKA, procesmanagement MBO 2010

In oktober 2007 starten 9.563 jongeren met een AKA-opleiding. De monitor van Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) laat zien dat de AKA-opleiding vooral belangrijk is voor de doorstroom naar andere mbo-opleidingen. Zo'n 76 procent van de deelnemers met een diploma doet dit. Slechts 18 procent stroomt uit naar de arbeidsmarkt. Deze cijfers zijn niet 'keihard' omdat de respons op de monitor lager ligt dan in 2006-2007. Dit hangt samen met het late tijdstip waarop KBA de opdracht krijgt de monitor uit te voeren. Van 23 procent van de AKA-uitstromers zonder diploma is de vertrekreden onbekend. Een zorgwekkend hoog getal gezien de risicokenmerken van de AKA-populatie.

Te verwachten uitstroom

KBA baseert zijn uitstroomprognose op de gegevens over deelnemers op 1 juni 2008. Opvallend is de grote groep ongespecificeerde deelnemers: meer dan in 2006-2007 is de AKA-populatie niet uitgesplitst naar sekse, leeftijd en etnische herkomst. De verwachting over 2007-2008 is dat 49 procent de AKA-opleiding met een diploma verlaat. Dat is 17 procent minder dan in 2006-2007.

Aanbeveling

De betrouwbaarheid van de cijfers is het grootst als het activiteitenverslag uitgaat van de definitieve gegevens van CFI. Het activiteitenverslag AKA 2008-2009 zou daarom daar van uit moeten gaan.

Onderwijsinhoud

In 2007-2008 staan examinering, Leren Loopbaan & Burgerschap en beroepspraktijkvorming hoog op de agenda.

1 Examinering

Het onderwerp examinering roept in experimenteerjaar 2007-2008 de nodige discussie op. Dit hangt samen met het 'oordeel' van de Inspectie: AKA-opleidingen diplomeren te gemakkelijk. Daarbij laat de manier van beoordelen te veel variatie zien. Elke opleiding beoordeelt op zijn eigen manier. In opdracht van het procesmanagement MBO 2010 wordt een werkgroep Examinering in het leven geroepen. Het resultaat is een handboek Examinering wat de werkgroep met hulp van Celbe Consultancy ontwikkelt. Het is een hulpmiddel dat scholen kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van competentiegericht leren en examineren.

Aanbevelingen examinering

- Inventarisatie van de ervaringen met het handboek tot 2010. Op basis van de bevindingen het handboek aanpassen en (blijven) vernieuwen.
- AKA-opleidingen moeten aan de slag met het concretiseren van het onderwijsproces op basis van het nieuwe kwalificatiedossier. De leerdoelen in het handboek – dat uitgaat van het nieuwe kwalificatiedossier – bieden hierbij ondersteuning.
- Ook moeten scholen in het nieuwe experimenteerjaar de professionalisering van het personeel verder invullen en uitvoeren.

2 Leren, Loopbaan & Burgerschap

Binnen Leren Loopbaan & Burgerschap vormt Nederlands een onderwerp van discussie. Vooral omdat het binnen alle kwalificatieprofielen met ingang van schooljaar 2007-2008 verplicht is. Iedereen die betrokken is bij AKA onderkent het belang van het Nederlands. Maar het minimale taalniveau veroorzaakt bij de AKA-opleidingen wel onrust. Kunnen AKA-deelnemers dit niveau wel halen? Het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) geeft scholen in experimenteerjaar 2007-2008 tips bij het invullen van taalonderwijs. Ook maakt het ITTA taalopdrachten. In de opdrachten van het handboek Examinering is de Nederlandse taal eveneens verwerkt. Veel verworvenheden dus. De beoordeling blijft een probleem. Daarom hoeven scholen in 2007-2008 de eindtermen taal nog niet te examineren.

Aanbevelingen Nederlands

- Ontwikkeling van een taalwijzer AKA. Het ITTA gaat dit samen met drie AKA-opleidingen doen.
- AKA-opleidingen moeten in elk geval het Nederlands niet isoleren van andere vakken.

3 Rekenen en wiskunde

In experimenteerjaar 2007-2008 zijn nog geen niveaus vastgelegd voor rekenen en wiskunde. Er is wel een raamwerk rekenen/wiskunde voor het mbo. Kenniscentra beginnen in 2008 met het vastleggen van het gewenste niveau in de kwalificatiedossiers.

Voorjaar 2008 organiseert Cinop samen met het procesmanagement MBO 2010 pilots om erachter te komen hoe het in de praktijk gesteld is met rekenen en wiskunde. Hieruit blijkt dat de niveaoverschillen bij de AKA-opleidingen groot zijn.

Aanbevelingen rekenen en wiskunde

- In 2009-2010 is in alle dossiers het vereiste niveau voor rekenen en wiskunde verwerkt. Ook voor de AKA-opleidingen.
- AKA-opleidingen moeten in experimenteerjaar 2008-2009 aan de slag met de bevindingen uit de pilot.
- Of en hoe het raamwerk van toepassing is op AKA, krijgt in 2008-2009 alle aandacht.

4 Burgerschap

In 2007-2008 krijgt burgerschap, evenals in voorgaande jaren, volop de aandacht. Burger-schapscompetenties zijn voortdurend in ontwikkeling. Daarom is examinering niet zinvol. Wel wordt in experimenteerjaar 2007-2008 hard gezocht naar manieren om vorderingen vast te leggen, om de groei van deelnemers zichtbaar te maken. Ook in 2008-2009 staat dit bovenaan de agenda.

Beroepspraktijkvorming

De AKA-opleiding is zeer praktijkgericht. Voldoende en kwalitatief goede stageplaatsen zijn daarom van groot belang. Het stageboxproject levert in elk geval 15.000 stageplaatsen op. Februari 2009 verschijnt de eindrapportage stagebox. Dit is de verantwoording van het procesmanagement MBO 2010 aan OCW. Onderwijsinstellingen en kenniscentra ontwikkelen een aantal regionale en landelijke producten. De concrete opbrengsten zijn eveneens terug te vinden in de eindrapportage.

In 2007-2008 discussiëren onderwijsinstellingen over de beroepspraktijkvorming aan de hand van een aantal vragen. Wat verwachten school en leerbedrijf van elkaar? Wat verwacht de leerling van school én van het leerbedrijf? Dit levert interessante bevindingen (zie pag 17-18) op. Colo onderzoekt de visie van kenniscentra op AKA. De uitkomst van dit onderzoek verschijnt begin 2008 in de vorm van een brochure: Naar een toekomstbestendige AKA.

Deze brochure vindt u op de cd-rom achterin dit activiteitenverslag.

Aanbevelingen beroepspraktijkvorming

- Kenniscentra blijven producten ontwikkelen, vernieuwen en nieuwe initiatieven ontplooiën die stagemogelijkheden voor de individuele jongere optimaliseren.
- Het onderwerp beroepspraktijkvorming blijft op de agenda staan van de clusterbijeenkomsten.
- In het schooljaar 2008-2009 moet er expliciet aandacht zijn voor de resultaten uit de stageboxprojecten en voor mogelijke extra overdrachtsmomenten.

Kwalificatiedossier

Sinds 1 september 2008 werken AKA-opleidingen met het nieuwe kwalificatiedossier. Daar is in experimenteerjaar 2007-2008 hard aan gewerkt. Het nieuwe dossier bevat één kerntaak en vier werkprocessen. Het behoud van het gemeenschappelijke deel en herkenbaarheid van het sectorspecifieke deel krijgen extra aandacht. Hierbij wordt uitgegaan van de hoofdkenmerken van de AKA-opleiding: flexibiliteit, maatwerk, reflectie/leren te leren. Deze moeten blijven bestaan.

Aanbeveling

In experimenteerjaar 2008-2009 wordt het kwalificatiedossier geëvalueerd.

Praktijkonderwijs

Bij de meeste praktijkscholen worden er in nauwe samenwerking met het ROC/AOC afspraken gemaakt over de doelgroep die de AKA-opleiding mag of kan volgen. Het gaat dan meestal om de toplaag van het praktijkonderwijs. De voorwaarden die een succesvol onderwijstraject voor de praktijkschoolleerlingen opleveren, kunnen tevens als aanbeveling worden aange-merkt.

Aanbevelingen/voorwaarden succesvol praktijkonderwijs

- Praktijkschoolleerlingen met een AKA-diploma moeten kunnen functioneren op de reguliere arbeidsmarkt.
- Scholen moeten overwegen het AKA-concept te gebruiken en niet per definitie de AKA-opleiding als totaal te zien.
- Niet alle jongeren kunnen het beoogde eindniveau – laat staan niveau 2 – halen.
- De AKA-opleiding moet altijd – in ieder geval het laatste deel van het onderwijstraject – worden uitgevoerd binnen de locaties van de mbo- instelling.
- De AKA-opleiding wordt bij voorkeur als tweejarig traject aangeboden aan praktijkschoolleerlingen.

EVC

In Drenthe, Zuid-Limburg en Rotterdam zijn er brainstormbijeenkomsten gehouden om te peilen welke mogelijkheden scholen in de eigen regio zien.

Aanbevelingen/lacties EVC

- Het procesmanagement MBO 2010 en de projectdirectie Leren en Werken ontwikkelen een plan om EVC voor een groep oud-AKA-deelnemers concreet te maken.
- Dit plan wordt – voor zover mogelijk – regionaal of landelijk uitgerold. Financiële middelen, mogelijkheden vanuit zowel onderwijsinstellingen als leerwerkloketten in de stad of regio en de aantallen deelnemers hangen hiermee samen.
- Resultaten van dit experiment worden opgenomen in het activiteitenverslag 2009.

In de proeftuinen 2004-2005 en de experimenteerjaren 2005-2006 en 2006-2007 deden instellingen beroepsonderwijs en kenniscentra ervaringen op met de ontwikkeling en uitvoering van competentiegerichte opleidingsprogramma's. Daarnaast testten ze de uitvoerbaarheid van kwalificatieprofielen voor instellingen, leerbedrijven en deelnemers.

Een apart element bij beide processen vormt de ontwikkeling van de AKA-opleidingen. Met het kwalificatieprofiel AKA krijgen instellingen ruimte om voor een bepaalde categorie jongeren maatwerk en flexibiliteit te leveren, en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. In het plan van aanpak Jeugdwerkloosheid heeft het ministerie van OCW maatregelen aangekondigd om de positie van jongeren op de arbeidsmarkt te versterken. AKA is een van deze maatregelen. Het kwalificatieprofiel Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent is ontwikkeld in opdracht van OCW. Het is voor onderwijsinstellingen een extra instrument om risicjongeren binnenboord te houden en toe te leiden naar een arbeidsmarktkwalificatie.

Experimenteerjaar 2007-2008

Dit activiteitenverslag vormt de verantwoording van het procesmanagement MBO 2010 (over het experimenteerjaar 2007-2008) aan het ministerie van OCW en bevat zowel feitelijke informatie als aanbevelingen voor het experimenteerjaar 2008-2009.

In het schooljaar 2007-2008 werken 48 onderwijsinstellingen en 18 kenniscentra aan de experimentele AKA-opleiding. Voor de meeste onderwijsinstellingen betekent het een continuering van de AKA-opleiding: ze zijn in 2004-2005 of 2005-2006 al gestart. Enkele instellingen zijn op 1 augustus 2006 voor het eerst begonnen met de AKA-opleiding.

Gedurende het schooljaar vinden er zes regionale clusterbijeenkomsten voor de regionale AKA-contactpersonen plaats. Scholen en kenniscentra nemen actief deel aan deze clusterbijeenkomsten. Aan bod komen informatie-uitwisseling, kennisdeling, ontwikkelingen en actualiteiten. Na zorgvuldige monitoring en evaluatie van de experimenten bepaalt OCW, ook in overleg met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, of het kwalificatieprofiel een vaste plaats krijgt in de kwalificatiestructuur voor het middelbaar beroepsonderwijs, of een ander positie krijgt in het onderwijsbestel. Het procesmanagement MBO 2010 heeft begin 2008 hiertoe een eindadvies uitgebracht aan OCW (*De laatste kwalificatiekaart*). Dit is te vinden op bijgevoegde cd-rom.

Speerpunten

Aansluitend op de aanbevelingen uit het activiteitenverslag van september 2007, is er een aantal speerpunten vastgesteld.

- Ontwikkelen van een handboek Examinering voor de AKA-opleidingen.
- Leveren van deskundige input over het ontwikkelen en aanbieden van Nederlands binnen de AKA-opleidingen.
- Beroepspraktijkvorming en regionale samenwerking.
- Doorontwikkeling van doorstroom niveau 2-opleidingen.
- Samenwerking met het praktijkonderwijs.
- Ontwikkeling van een vernieuwd AKA-kwalificatiedossier.

De clusters hebben deze speerpunten ontwikkeld en besproken. Dit heeft geleid tot visieontwikkeling en verbetering van het onderwijsaanbod.

Doelstellingen

Het procesmanagement MBO 2010 stelt voor 2007-2008 de volgende AKA-doelstellingen vast.

- Doorstroom naar de regionale arbeidsmarkt
- Doorstroom naar een niveau 2-opleiding met een startkwalificatie als gewenst resultaat.
- Overstap naar een beroepskwalificerende niveau 1-opleiding.

Doel van de opleidingen is jongeren voorzien van een arbeidsmarktkwalificatie, waardoor ze werk kunnen vinden in eigen stad of regio. In hun eigen onderhoud kunnen voorzien en functioneren in het maatschappelijk leven. Door deze kwalificatie kunnen deze jongeren zich 'al werkend' ontplooiën en aanvullende scholing volgen. Om op een later tijdstip alsnog een startkwalificatie te halen. Wanneer jongeren tijdens de AKA-opleiding een duidelijke keuze hebben gemaakt voor een beroep en de keuze is reëel, dan kunnen ze overstappen naar een beroepskwalificerende niveau 1-opleiding.

Resultaten van experimenteerjaar 2006-2007

Doelgroep

De omschrijving en kenmerken van de doelgroep in het activiteitenverslag van september 2007 zijn merendeels gehanteerd in het werken en communiceren met en over de AKA-jongeren. De praktijk laat hier en daar zien dat er steeds vaker een intensieve samenwerking ontstaat met teams van beroepskwalificerende niveau 1- en niveau 2-opleidingen. De verworven kennis en benadering komt op deze manier ook de doelgroep van laatstgenoemde opleidingen ten goede. Maar de samenwerking kan absoluut beter. Het levert een succesvollere doorstroom van de AKA-jongeren naar de vervolgopleidingen op. De successen hangen samen met de individuele onderwijsorganisatie en de keuzes die de school maakt over onderwijs aan risicogroepen.

Scholen hebben zelf gewerkt aan het opzetten en/of perfectioneren van een netwerk met als doel een betere begeleiding van de AKA-doelgroep. Mentorprogramma's zoals genoemd in het activiteitenverslag september 2007 zijn niet expliciet ontwikkeld en ingezet voor de AKA-opleidingen.

Bedrijfsleven

Het bedrijfsleven staat positief tegenover de AKA-opleidingen. Uit het KBA-onderzoek (juni 2007) blijkt al dat 62 procent van de leerbedrijven tevreden is over de opleiding. Ze zien voldoende kansen voor AKA-deelnemers op de arbeidsmarkt. Colo heeft opnieuw een onderzoek uitgevoerd onder 425 bedrijven in acht sectoren. De resultaten zijn te vinden in de brochure *Naar een toekomstbestendige AKA* (zie bijgevoegde cd-rom). Helder is dat 51 procent van mening is dat de AKA-jongere voldoende inzetbaar is in het bedrijf. Zo'n 44 procent vindt dat de jongeren eerst een vervolgopleiding moeten volgen en 5 procent weet het niet. Deze informatie komt overeen met het beeld dat ontstaat bij de diverse netwerkbijeenkomsten over de AKA-stageboxprojecten. Hierover is meer te lezen in hoofdstuk 4 en in de eindrapportage van het procesmanagement MBO 2010 over de stagebox. Februari 2009 gaat deze eindrapportage naar OCW.

Examinering en de AKA-opleidingen

De landelijke werkgroep Examinering heeft onder begeleiding van Celbe Consultancy gewerkt aan een handboek Examinering. Dit op basis van ervaringen van diverse onderwijsorganisaties, ontwikkelingen vanuit Inspectie en behoefte aan kwaliteitsverbetering. Een uitvoerige beschrijving van deze ontwikkelklus is terug te vinden in hoofdstuk 4.

Nederlands en Leren Loopbaan & Burgerschap

Het onderdeel Nederlands komt in 2007-2008 uitvoerig aan bod in de onderwijsorganisaties en in de clusterbijeenkomsten. Het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) informeert elk cluster over de haalbaarheid van de geformuleerde eindniveaus voor de Nederlandse taal binnen AKA. De situatie gedurende het experimenteerjaar wordt besproken in hoofdstuk 4, pagina 14. We staan stil bij de verdere werkwijze, dilemma's en vervolgactiviteiten voor het schooljaar 2008-2009.

Nieuw AKA-kwalificatiedossier

Een speciale werkgroep, met vertegenwoordigers van zowel de kenniscentra als het onderwijs, heeft gewerkt aan het AKA-kwalificatiedossier. In hoofdstuk 6 staan de werkwijze en de kernpunten van het nieuwe dossier.

AKA en het Praktijkonderwijs

Een paar clusters bespreken in 2007-2008 de verschillende vormen van samenwerking tussen de mbo-instellingen en de regionale scholen voor Praktijkonderwijs. Hierbij zijn ook vertegenwoordigers van het Praktijkonderwijs aanwezig. De resultaten van deze besprekingen vindt u in hoofdstuk 6.

De AKA-opleiding is nieuw. Dat heeft tot gevolg dat de eerste paar jaar van AKA de aandacht vooral is gegaan naar de ontwikkeling van het onderwijs. Hoe ziet het onderwijs er voor deze doelgroep uit? Wie rekenen we precies tot de doelgroep? Wat bieden we aan en wat niet? Wat werkt en wat niet? Met als uitgangspunt: we willen passend en aantrekkelijk onderwijs voor deze specifieke groep. Met als belangrijkste doel minder uitval en het bieden van perspectief. Een ingewikkeld traject dat veel aandacht vraagt. Zo langzamerhand zijn er andere onderwerpen bijgekomen: examinering, Leren Loopbaan & Burgerschap en de beroepspraktijkvorming. Dit hoofdstuk gaat in op deze drie onderwerpen.

1 Examinering

Examinering krijgt in experimenteerjaar 2006-2007 volop de aandacht. Een ingewikkeld onderwerp dat de nodige discussie oproept en nieuwe inzichten oplevert. En heel veel losmaakt. Ook in schooljaar 2007-2008.

Verworvenheden 2006-2007

Tijdens de regionale bijeenkomsten in 2006-2007 vormt examinering een van de centrale thema's. Onderwijsinstellingen denken serieus na over de ontwikkeling van een proeve van bekwaamheid door kenniscentra. En over het zelf ontwikkelen van examineringmethoden. Daarnaast is het idee om het bedrijfsleven actief te betrekken bij de examinering. Uiteindelijk zijn alle onderwijsinstellingen er bij de start van experimenteerjaar 2007-2008 over eens dat een centrale ontwikkeling door kenniscentra niet gewenst is. Het zou betekenen dat er opnieuw een soort 'centrale toetsenbank' in het leven wordt geroepen. Dit idee vinden de onderwijsinstellingen verre van aantrekkelijk. In de praktijk ontwikkelen onderwijsorganisaties zelf les- en examenmateriaal dat past bij hun onderwijsconcept. Regelmatig betrekken scholen externe deskundigen bij dit proces. Groot nadeel van deze werkwijze is dat veel scholen met hetzelfde bezig zijn. Het kan efficiënter. Zeker als onderwijsinstellingen de grote hoeveelheid producten die ze hebben ontwikkeld met elkaar delen. Logischerwijs zet het AKA-cluster kennisdeling bovenaan het prioriteitenlijstje.

Rode draad in de hele discussie rond examinering zijn de KCE-eisen. KCE schrijft bijvoorbeeld voor dat beoordelaars geschoold moeten zijn. Dit roept bij de onderwijsinstellingen vragen op. Ze zijn van mening dat dit vooralsnog niet haalbaar is. Een enquête onder bedrijven laat zien dat ze zich betrokken voelen bij de invulling van het onderwijsprogramma én bij de examinering. AKA-opleidingen gebruiken verschillende middelen om te toetsen of te examineren: portfolio's, proeven van bekwaamheid en/of gesprekken. Stuk voor stuk manieren die goed aansluiten bij modern, competentiegericht beroepsonderwijs. Maar de verschillen tussen onderwijsinstellingen zijn wel groot. Eén ding is zeker: aan het begin van schooljaar 2007-2008 is de discussie over examinering nog niet afgerond.

Uitgangspunt 2007-2008

Samengevat is de stand van zaken in september 2007 als volgt: AKA-opleidingen beoordelen op te veel verschillende manieren én in sommige gevallen niet vaak genoeg. De inspectie is van mening dat er scholen zijn die AKA-diploma's te gemakkelijk 'weggeven'. Het procesmanage-

ment MBO 2010 geeft de opdracht een werkgroep examinering in het leven te roepen. Uitgangspunt van de werkgroep is dat een centraal examen niet past bij de AKA-opleiding. Maar dat opleidingen wel zichtbaar moeten maken wat deelnemers leren en met welke leerdoelen ze bezig zijn. Als dat helder is, dan kan ook de begeleiding effectiever.

Opdracht

De werkgroep bestaat uit dertien vertegenwoordigers van AKA-opleidingen en staat onder leiding van de AKA-projectleider van MBO 2010. De opdracht luidt als volgt: kijk op een vernieuwende wijze naar het AKA-onderwijs in het algemeen en naar de examinering in het bijzonder. Met als resultaat een handboek Examinering. De werkgroep krijgt ondersteuning van Celbe Consultancy, een organisatieadviesbureau dat gespecialiseerd is in onderwijsvernieuwing in combinatie met goede examinering. Het portfolio krijgt een centrale plaats in het vervullen van de opdracht. Het geeft twee mogelijkheden voor examinering: het portfolio-assessment en de proeve van bekwaamheid. Het portfolio is een goed middel om het leerproces van de deelnemer te volgen, mits het goed gebruikt wordt. En dat laatste blijkt vaak niet altijd het geval. Daarom is het gebruik van het portfolio voor examineringsdoeleinden vooralsnog omstreden.

Portfolio

Wat gaat er mis? Het portfolio wordt nu gebruikt als verzamelmap. Er zitten bewijzen in die het leerproces van de deelnemer aantonen. Daar is op zichzelf niets mis mee. Maar de bewijzen voldoen niet aan van tevoren vastgestelde criteria van actualiteit, variatie, volledigheid, juistheid en relevantie.

Als de school het portfolio gebruikt voor examinering, kijkt een onafhankelijk beoordelaar vaak achteraf of de deelnemer 'geslaagd' is. Dat wil zeggen: voldoet aan de eisen van het kwalificatieprofiel. Deze beoordeling van papier past niet bij de doelgroep en doet geen recht aan het gestelde beheersingsniveau.

Handboek

De werkgroep ontwikkelt samen met Celbe Consultancy het handboek Examinering. Een hulpmiddel dat scholen kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van competentiegericht leren en examineren. Een handreiking die scholen voldoende vrijheid geeft, maar wel helpt bij – bijvoorbeeld – het inzetten van het portfolio bij de beoordeling. En tegelijkertijd de kwaliteit van dit leer- en beoordelingsinstrument garandeert. In het handboek staan instrumenten waarmee scholen de begeleiding en beoordeling vorm en inhoud kunnen geven. Onderdeel van het handboek zijn tweehonderd leeropdrachten. De werkgroep heeft deze integrale leertaken in nauwe samenwerking met het Arcus College ontwikkeld. Ze staan op een cd-rom die achterin het handboek te vinden is. De leertaken zijn onderbouwd met leerdoelen die in relatie staan tot de eisen in het kwalificatiedossier. Degelijk onderwijs verdient immers opdrachten die passen bij het curriculum, die het onderwijsproces waarborgen. Het handboek biedt leerlingen en docenten houvast, een heldere structuur die verdere ontwikkeling van het onderwijs mogelijk maakt.

Examineren

Met een goed portfolio, waarin voldaan is aan vooraf vastgestelde criteria, is beoordeling aan het eind eigenlijk niet meer nodig. Als een bewijsstuk in het portfolio actueel, relevant, volledig en juist is, dan heeft de deelnemer daarmee al bewezen dat hij over bepaalde competenties, vaardigheden of kennis beschikt. De verzameling bewijzen laat ontwikkelingen en leerdoelen zien. Geeft de begeleider inzicht in eventuele tekortkomingen en handvatten voor adequate begeleiding. Een portfolio-assessment of een proeve van bekwaamheid is niet meer dan een procedurele check.

Professionalisering

AKA-opleidingen moeten nadenken over de consequenties van beoordeling voor docenten, begeleiders en/of coaches. Zo moet een beoordelaar bij een proeve van bekwaamheid precies vastleggen wat er 'gehaald' is. Hij moet weten waar hij het over heeft en zo onafhankelijk mogelijk zijn. Uiteraard mag hij ook geen belang hebben bij de uitkomst van de beoordeling. Examinering en beoordeling vragen om verdere professionalisering van het personeel. In experimenteerjaar 2007-2008 is hier veel aandacht aan besteed. Elke AKA-opleiding maakt er werk van door bijvoorbeeld externe deskundigen actief te betrekken bij de professionalisering van personeel.

Toekomst

Het procesmanagement MBO 2010 wil dat de ervaringen met het handboek tot 2010 geïnventariseerd worden. En op basis van de bevindingen het handboek aanpassen en (blijven) vernieuwen. Het is nog onduidelijk wie deze kar gaat trekken en hoe deze aanpak vorm krijgt. Sinds 1 september 2008 ligt er een nieuw AKA-kwalificatiedossier. Het handboek is op dit nieuwe dossier gebaseerd. Werkprocessen zijn omgezet in concrete leerdoelen (zie bijlage 6). Deze leerdoelen bieden voor 2008-2009 houvast bij de concretisering van het onderwijsproces op basis van het kwalificatiedossier. Ook moeten scholen in het nieuwe experimenteerjaar de professionalisering van het personeel verder invullen en uitvoeren.

2 Leren, Loopbaan & Burgerschap

Elke jongere wordt in het onderwijs gevormd, voorbereid op 'meedoen in de samenleving'. Om goed in onze maatschappij mee te kunnen, gaat deze voorbereiding verder dan het leren van een beroep. Denk aan het maken van politieke keuzes, kritisch consumeren, anderen helpen enzovoort. Leren, Loopbaan & Burgerschap speelt daar op in. Voor de AKA-deelnemer gaat dit eigenlijk nog een stapje verder. Basale zaken als omgaan met financiën of op tijd komen zijn voor deze groep jongeren soms ontzettend ingewikkeld. De AKA-opleiding besteedt daarom veel tijd aan Leren Loopbaan & Burgerschap. Juist bij de AKA-deelnemer verdient de ontwikkeling van deze competenties voldoende aandacht.

De Nederlandse taal en rekenen/wiskunde zijn hier onlosmakelijk mee verbonden. Logisch dat de kwalificatie-eisen in het document Leren, Loopbaan & Burgerschap ook betrekking hebben op Nederlands en rekenen/wiskunde. Binnen AKA ligt de nadruk in 2007-2008 op het Nederlands. Beheersing van het Nederlands maakt het functioneren als burger immers een stuk eenvoudiger.

Nederlands

In experimenteerjaar 2007-2008 staat het onderdeel Nederlands hoog op de agenda. Vooral omdat het binnen alle kwalificatieprofielen met ingang van dat schooljaar verplicht is. Dat betekent dat alle mbo'ers – ook AKA-deelnemers – een basisniveau Nederlands moeten beheersen als zij de opleiding afronden. Nederlands is niet alleen belangrijk voor het goed functioneren in de samenleving, ook bedrijven willen werknemers die onze taal goed beheersen. Alleen dan kunnen mensen hun werk naar behoren en verantwoord uitvoeren. Een goed voorbeeld is de veiligheid op de werkvloer. Een AKA-deelnemer die in een verzorgingshuis de vloer gedweild heeft, moet bewoners kunnen uitleggen dat het glad en dus gevaarlijk is. Het belang van het Nederlands wordt door iedereen onderkend.

Maar het minimale taalniveau veroorzaakt bij de AKA-opleidingen wel onrust. Kunnen AKA-deelnemers dit niveau wel halen? Deze vraag staat in experimenteerjaar 2007-2008 centraal.

Uitgangspunten 2007-2008

September 2006 heeft het experimenteercluster AKA het voornemen om het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) in te schakelen. Vooral om te kijken welk taalniveau gewenst is, wat AKA-opleidingen nodig hebben, wat de bottlenecks zijn, of en hoe je moet toetsen enzovoort. In experimenteerjaar 2006-2007 komt de samenwerking met ITTA niet van de grond. Met de invoering van Nederlands in alle profielen begin 2007, is deze voorgenomen samenwerking wél een feit. Tijdens de eerste AKA-clusterbijeenkomsten is het ITTA aanwezig en geeft informatie over AKA en de Nederlandse taal. AKA-leerlingen moeten bij het afronden van de opleiding niveau A2 voor gesprekken voeren/spreken/schrijven beheersen en niveau B1 voor lezen en luisteren. De A-niveaus staan voor beginnende leerlingen die de taal leren, de B-niveaus voor de onafhankelijke en de C-niveaus voor de gevorderde taalleerlingen. In experimenteerjaar 2007-2008 werken AKA-opleidingen hard aan de vertaling van het taalniveau uit het raamwerk NT2 naar de dagelijkse praktijk: het onderwijs én de stage. De discussie gaat vooral over het toetsen en examineren van het taalniveau.

Toetsen en examineren van taal

Onderwijsinstellingen laten tijdens de clusterbijeenkomsten weten, dat ze taal belangrijk vinden. Dat ze overtuigd zijn van het nut en de noodzaak van taal in de AKA-opleidingen. Want het taalniveau van deelnemers is onder de maat. Maar is niveau B1 niet te hoog gegrepen voor de AKA-doelgroep? Vooral opleidingen met veel leerlingen uit het praktijkonderwijs maken zich hier zorgen over. Ze zijn bang dat deze deelnemers de hele opleiding niet meer kunnen volgen vanwege dat niveau B1 voor lezen. Ook het ITTA onderkent dit probleem en adviseert AKA-opleidingen te inventariseren om welke en hoeveel leerlingen het gaat. Het ITTA benadrukt tegelijkertijd dat de ontwikkeling van leesvaardigheid ontzettend belangrijk is en veel aandacht vraagt en verdient.

Verworvenheden en valkuilen

Scholen geven in 2007-2008 zelf invulling aan taal. Ze krijgen hiervoor tips van het ITTA en maken taalopdrachten. Hier en daar worden docenten tot taalcoach opgeleid. In de tweehonderd opdrachten van het handboek AKA (zie pag. 12) zijn eveneens taaltaken verwerkt. AKA-opleidingen moeten hoe dan ook voorkomen dat het aanbieden van Nederlands geïsoleerd wordt. De scholen boeken vooruitgang, maar zijn tegelijkertijd zoekende. Vooral de beoordeling roept zoals gezegd vragen op. De beslissing hierover is inmiddels uitgesteld. Dit betekent dat scholen de eindtermen taal in 2007-2008 niet hoeven te examineren. Onderwijsinstellingen vragen zich af hoe je de vooruitgang dan wel moet meten en hoe je het gewenste niveau bereikt. Eén school examineert wel. Bij wijze van proef. De school stelt het examen zelf samen en stemt het af op de gewenste niveaus. Het experiment is een groot succes. De meeste leerlingen halen het examen. Het is van groot belang dat AKA-opleidingen vasthouden aan de vereiste taalniveaus. AKA-deelnemers moeten kunnen communiceren. Op school en in het bedrijfsleven.

Toekomst voor taal

Doelstelling voor 2008-2009 is het ontwikkelen van een Taalwijzer AKA. Het ITTA neemt deze klus – samen met drie AKA-opleidingen – op zich. De Taalwijzer bevat concrete handvatten voor een taalontwikkeld curriculum en is toegespitst op AKA-opleidingen en -leerlingen. Aandachtspunten zijn: de diversiteit van leerlingen, een praktijkgerichte aanpak, de centrale rol van de beroepspraktijkvorming en de manier van toetsen en examineren. Bij het ontwikkelen van de Taalwijzer AKA sluit het ITTA aan bij de ervaringen en opbrengsten van het project Taalontwikkeling in het mbo. In dit project heeft het ITTA – in opdracht van het procesmanagement MBO 2010 – samen met vijf ROC's gewerkt aan de uitwerking van het taalbeleid in het mbo. Opleidingsteams hebben competentiegericht taalbeleid concreet gemaakt, onder begeleiding van het ITTA. Taaldocenten zijn opgeleid tot taalcoaches. Deze taalcoaches gaan aan de slag met de invoering en de monitoring van het taalbeleid in de vakteams.

Rekenen en wiskunde

In tegenstelling tot de taalniveaus, zijn in experimenteerjaar 2007-2008 nog geen niveaus vastgelegd voor rekenen en wiskunde. Er is wel een raamwerk rekenen/wiskunde voor het mbo. Het raamwerk is een referentiedocument: het beschrijft de vaardigheden rekenen/wiskunde op verschillende niveaus. Kenniscentra beginnen in 2008 met het vastleggen van het gewenste niveau in de kwalificatiedossiers. Het gaat om het aanduiden van het functioneel gebruik van rekenen en wiskunde op een passend niveau. In 2009-2010 is in alle dossiers het vereiste niveau voor rekenen en wiskunde verwerkt. Ook voor de AKA-opleidingen.

Pilot 2008

Om erachter te komen of en hoe de stand van zaken voor rekenen en wiskunde in de praktijk is, organiseert het procesmanagement MBO 2010 samen met Cinop zes pilots. Eén daarvan heeft betrekking op AKA. Voorjaar 2008 worden de pilots uitgevoerd. Bij de AKA-opleidingen die meedoen aan de pilot blijkt dat de niveauverschillen groot zijn. Docenten moeten hun rekenonderwijs afstemmen op de belevingswereld van de deelnemer en op het beroep. Dit vraagt om individueel afgestemd onderwijs wat meestal lastig te organiseren is. Vaak ontbreekt ook de mogelijkheid om van en met elkaar te leren. Een ander probleem is dat het niveau van rekenen en wiskunde binnen Leren Loopbaan & Burgerschap hoger (te hoog) ligt dan in het kwalificatiedossier. Deelnemers voldoen wel aan de eisen in het kwalificatiedossier, maar niet aan de Leren Loopbaan & Burgerschap-vereisten. En dus kunnen ze hun diploma niet halen. De AKA-opleidingen die deelnemen aan de pilot vinden dit een reden tot zorg.

Toekomst

AKA-opleidingen moeten in experimenteerjaar 2008-2009 aan de slag met de bevindingen uit de pilot. Of en hoe het raamwerk van toepassing is op AKA, krijgt in 2008-2009 alle aandacht.

Burgerschap

Binnen de AKA-opleiding heeft het thema burgerschap eigenlijk onafgebroken de aandacht. Het leren functioneren in de maatschappij is een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Eigenlijk werken docenten en/of coaches hier – samen met de deelnemer – voortdurend aan. Voorbeelden van burgerschapscompetenties voor AKA-deelnemers zijn op tijd leren komen en financiën op orde hebben.

Experimenteerjaar 2007-2008

In 2007-2008 staat burgerschap absoluut niet ter discussie. Iedereen is het erover eens dat toetsen van burgerschapscompetenties niet zinvol is. De ontwikkeling van deze competenties is immers een oneindig proces. Toetsen weekt burgerschap bovendien te veel los van andere AKA-activiteiten. De onderwijsinstellingen zijn het er over eens dat AKA-deelnemers als burger moeten groeien. En dat die groei zichtbaar moet zijn. AKA-opleidingen organiseren themaweken en projecten rondom burgerschap, maar worstelen met de bewijslast en de instrumenten die ze hiervoor nodig hebben. Onderwijsinstellingen werken hard aan burgerschap, maar leggen de vorderingen niet of nauwelijks vast. In experimenteerjaar 2007-2008 wordt gezocht naar manieren om de groei zichtbaar te maken. In 2008-2009 krijgt dit onderwerp opnieuw volop de aandacht. AKA-opleidingen ontwikkelen programma's in het kader van burgerschap en leggen daar over verantwoording af in het jaarverslag.

3 Beroepspraktijkvorming

Een AKA-opleiding duurt maximaal twee jaar en is zeer praktijkgericht. Er bestaat daarom een grote behoefte aan stageplaatsen. En aan intensieve en goede begeleiding vanuit het leerbedrijf. De staatssecretaris van OCW maakt daarom in 2004 geld vrij voor extra stage- en simulatieplaatsen, de zogeheten Lambrechtsgelden. Het procesmanagement MBO 2010 (toen nog procesmanagement herontwerp mbo geheten) krijgt de opdracht van OCW het project beroepspraktijkvorming op zich te nemen. In de loop van 2007 wordt het project afgerond. In datzelfde jaar komt er een subsidieregeling voor concrete projecten die 15.000 stageplaatsen moeten opleveren: stagebox AKA. Einddatum is december 2008. Dit aantal is ruimschoots gehaald. Hoe dit grote aantal stageplaatsen gerealiseerd is, staat in de eindrapportage stagebox van het procesmanagement MBO 2010 aan OCW. In 2007 neemt KBA een enquête onder bedrijven af. De bevindingen zijn opgenomen in de AKA-verslag 2006-2007.

Resultaat

De beroepspraktijkvorming is gedurende de hele experimenteerperiode van de AKA-opleiding een punt van aandacht en zorg. Zowel binnen de betrokken kenniscentra als bij de onderwijsinstellingen. Door de extra middelen en inzet, mogelijk gemaakt door de Lambrechtsgelden en later door de stageboxgelden, zijn er diverse specifieke activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd. Zoals de werving van meer dan 15.000 stageplaatsen. Tevens is de samenwerking met de betrokken kenniscentra geïntensiveerd en zijn er producten ontwikkeld die positief uitwerken op de beroepspraktijkvorming voor AKA-jongeren (zie pag.19).

Uitgangspunten 2007-2008

Juist in de AKA-opleiding is de kwaliteit van de stageplaats van groot belang. De begeleiding van AKA-leerlingen vraagt zorg en aandacht. Meer dan bij een mbo'er van niveau 2, 3 of 4. Ook AKA-leerlingen gaan voor de 'echte', kwalificerende stage naar een erkend leerbedrijf. Daarnaast bestaan er oriënterende snuffelstages die hen helpen bij de keuze voor de juiste uitstroomrichting.

Verwachtingen

Tijdens de clusterbijeenkomsten in 2007-2008 discussiëren onderwijsinstellingen over de beroepspraktijkvorming. Ze doen dit aan de hand van vier vragen. Het antwoord op deze vragen, levert een interessante lijst met bevindingen op.

Wat verwacht de school van het leerbedrijf?

- het kwalificatiedossier kennen
- begeleidingstijd, aandacht voor de leervraag
- geduld/tijdsinvestering
- warme belangstelling voor de leerling door collega's
- input voor het onderwijstraject
- snelle terugkoppeling met school
- oriëntatie en rondleiding
- reflectiemomenten, tussenevaluatie en afrondend gesprek/eindgesprek, ook als de stage vroegtijdig beëindigd wordt
- kans om iets te leren en oriënteren
- structuur (stappenplan met school maken), regels en helderheid
- ontwikkelingsgericht beoordelen
- input van werkzaamheden 'die er toe doen'
- eigen werkplek voor de deelnemer, indien wenselijk

- deelnemer is boventalig
- mogelijkheden tot praktijkexamen
- goede communicatie zowel met de leerling en de school als binnen leerbedrijf
- beschikbaar stellen van een AKA-plek
- betrokkenheid bij de doelgroep en bij het individu
- oog hebben voor het leerproces
- beoordelingskills
- betrokkenheid bij examinering

Wat verwacht het leerbedrijf van de school?

- structuur
- warme overdracht, goed beeld van de leerling vooraf
- duidelijkheid omtrent doelgroep, activiteiten, structuur, opbouw programma
- inzicht in onderwijsprogramma en capaciteiten van een leerling
- goede bereikbaarheid van school en regelmatig contact
- betrokkenheid van school, het bedrijf volgen
- leerbedrijf wil invloed op het onderwijsprogramma
- duidelijkheid geven over financiële voordelen, verzekeringen, regelingen etc.
- informatie over de opleiding, de benodigde kennis en de leerling
- praktijkovereenkomst
- eerlijkheid over de leerling (discussiepunt: wat zeg je wel, wat niet?)
- een goed voorbereide cursist

Wat verwacht de leerling van het leerbedrijf?

- iets leren, groei binnen verschillende werkzaamheden
- beloning/geld/waardering/reiskosten
- erbij horen, collega zijn
- uitdaging in relatie tot verschillende werkzaamheden
- tijd voor begeleiding, één aanspreekpersoon
- taal van de leerling spreken/goede communicatie
- inlevingsvermogen, gecombineerd met duidelijkheid (grenzen)
- ontwikkelruimte, fouten maken mag
- leerling leeft in het hier en nu en heeft begrip hiervoor nodig (bedrijf kijkt naar de toekomst)
- 'niet zo zeuren'
- stageplek 'om de hoek'
- sfeer en gezelligheid

Wat verwacht de leerling van de school?

- dat de school ondersteuning biedt/er is bij problemen
- de leerling heeft van school veel dezelfde verwachtingen als van het leerbedrijf
- positieve houding ten opzichte van de leerling
- leerling per dag(deel) laten betalen, dit werkt zeer motiverend.
- ondersteuning bij het zoeken van een stageplaats

Werving- en selectie

Kenniscentra én onderwijsinstellingen zijn bezig met de werving van stageplaatsen en het vinden van de juiste match tussen leerling en begeleider/leerbedrijf. Hiervoor zijn goede bedrijfs-/werkplekprofielen nodig gekoppeld aan de functie binnen het bedrijf. De school werft met name op basis van de leervraag van de individuele leerling. Ook de reistijd is een criterium wat de school vaak hanteert. De klik tussen begeleider en leerling is bepalend voor het succes van de beroepspraktijkvorming.

Onderzoek Colo

In juli 2008 brengt Colo een brochure uit met de titel: *Naar een toekomstbestendige AKA* (zie bijgevoegde cd-rom). Hierin staat de visie van de kenniscentra op AKA. Colo vindt – net zoals de onderwijsinstellingen – dat AKA-leerlingen recht hebben op kwaliteit. Het is belangrijk dat AKA-leerlingen geholpen worden bij het vinden van een stageplaats. Een goed hulpmiddel is www.stagemarkt.nl. Hier moeten erkende AKA-leerbedrijven te vinden zijn. Colo adviseert onderwijsinstellingen vooral gebruik te maken van de expertise en contacten van kenniscentra. Door hun deskundigheid en infrastructuur te gebruiken, wordt de belasting voor het bedrijfsleven minder zwaar. Kenniscentra kunnen praktijkopleiders begeleiden en ondersteunen.

Producten

De onderwijsinstellingen en de kenniscentra hebben de afgelopen jaren intensief gewerkt aan het ontwikkelen van regionale en landelijke AKA-producten. Uitvoerige beschrijvingen van deze producten kunt u vinden in de eindrapportage stagebox, februari 2009.

Op dit moment is een aantal producten landelijk beschikbaar. Waaronder:

- Voorlichtingsfilm over AKA samengesteld door kenniscentra.
- AKA-informatiefolder van gezamenlijke kenniscentra.
- AKA-fotolijstje dat antwoord geeft op praktische vragen en geschikt is voor praktijkopleiders uit het bedrijfsleven. Eveneens ontwikkeld door gezamenlijke kenniscentra.
- Praktijkopdrachten ontwikkeld door Ecabo en Kenniscentrum Handel.
- Workshop voor begeleiders van AKA-stagiaires in het bedrijf. Kenniscentra ontwikkelen en verzorgen deze workshop.
- Schaalankers van ROC Westerschelde voor beoordeling van competenties binnen het stagebedrijf.

Daarnaast zijn er op regionaal niveau producten ontwikkeld die eind 2008 landelijk beschikbaar zijn. Dit gebeurt via de overdracht van de stageprojectresultaten. Gedeeltelijk zijn deze resultaten al uitgewisseld tijdens het experimenteerjaar 2007-2008.

Toekomst

Eind 2008 loopt het stageboxproject af. Dat wil echter niet zeggen dat onderwijsorganisaties geen toegang meer hebben tot extra gelden. Afhankelijk van beleidskeuzes van de onderwijsorganisaties blijven er aanvullende mogelijkheden voor deze doelgroep en opleiding. Kenniscentra blijven producten ontwikkelen, vernieuwen en nieuwe initiatieven ontplooiën die stage-mogelijkheid voor de individuele jongere optimaliseren.

Door de actieve deelname van diverse kenniscentra (zie bijlage 3) zal het onderwerp beroepspraktijkvorming met enige regelmaat terugkeren tijdens de clusterbijeenkomsten. In het schooljaar 2008-2009 moet er expliciet aandacht zijn voor de resultaten uit de stageboxprojecten en voor mogelijke extra overdrachtsmomenten.

Dit hoofdstuk gaat in op het aantal AKA-jongeren en de typering van de AKA-doelgroep. Cijfermateriaal is afkomstig van het CFI en van KBA (Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt). Met name de gegevens van de tussentijdse in- en uitstroom zijn uit onderzoeksresultaten gehaald. In de monitor van KBA worden regelmatig vergelijkingen gemaakt met de resultaten van het onderzoek in juni 2007.

Kwaliteit en kwantiteit

KBA kreeg de opdracht voor de monitor vrij laat. Daardoor zijn de AKA-opleidingen ook pas laat op de hoogte gesteld hetgeen invloed heeft op de kwantiteit en de kwaliteit van hun medewerking.

- De respons ligt iets lager dan bij de deelnemersmonitor 2007.
- Bij de monitor in 2007-2008 zijn de vragen – meer dan in 2006-2007 – niet of gedeeltelijk ingevuld.
- Tussen de gepresenteerde tabellen die over dezelfde groep deelnemers gaan, zitten soms verschillen in de aantallen deelnemers. Bij een goed sluitende en toegankelijke administratie is dit normaal gesproken niet mogelijk.

Dit veronderstelt dat de aangeleverde en verwerkte gegevens voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden. Een definitief beeld van de instroom, uitstroom en diplomering van AKA-deelnemers uit het cohort 2007-2008 is waarschijnlijk pas beschikbaar in het voorjaar van 2009. Dan heeft CFI de leerlingengegevens over 2007-2008 verwerkt. CFI heeft daarnaast informatie verstrekt over de doelgroep in cohort 2006-2007. Deze vindt u in bijlage 4. Ook heeft CFI cijfers geleverd die een beeld geven van het aantal beroepskwalificerende niveau 1-deelnemers (zie bijlage 5). Dit zijn interessante gegevens, vooral met het oog op de discussie AKA in relatie tot deze beroepskwalificerende niveau 1-opleidingen.

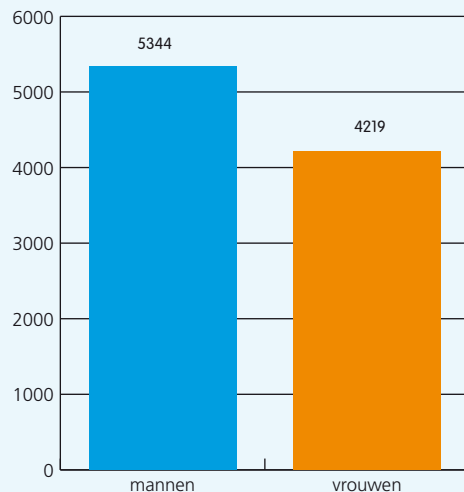
In dit hoofdstuk vindt u eveneens prognoses over diplomering, uitstroom en doorstroom van de AKA-jongeren aan het einde van het schooljaar 2007-2008. Deze gegevens komen uit de KBA-monitor.

AKA-deelnemers 2007/2008

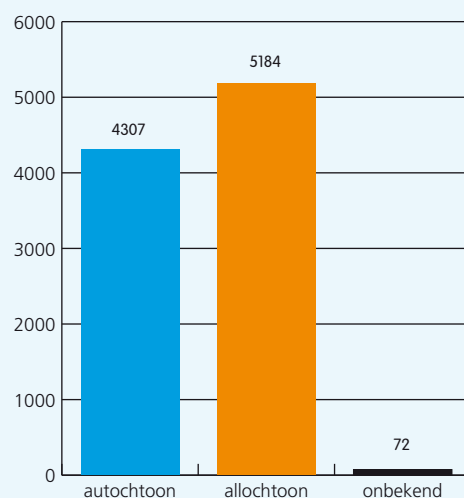
Het totale aantal deelnemers op 1 oktober 2007 bedraagt 9.563 jongeren (bron: CFI). Onderstaande grafieken geven een splitsing naar sekse, etniciteit en leeftijd. Opvallend is dat de verhouding man/vrouw (5.344 jongens – 4.219 meisjes) redelijk in evenwicht is. Dit geldt ook voor de verhouding allochtoon/autochtoon: 4.307 autochtoon – 5.184 allochtoon.

De leeftijdsopbouw staat in logische relatie tot de projectomschrijving. Tweederde is jonger dan 23 jaar (6.693) en een derde is ouder dan 23 jaar (2.870). Het aantal deelnemers dat ouder is dan 23 jaar, ligt hoger dan in 2006-2007. Toen was het aantal volwassenen 1.689. De oorzaak van deze toename is het incidenteel loslaten van de leeftijdsgrens. Dit hangt samen met vraag uit de regio om meerdere volwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt een AKA-opleiding aan te bieden.

Sekseverdeling AKA deelnemers 2007-2008 (CFI)

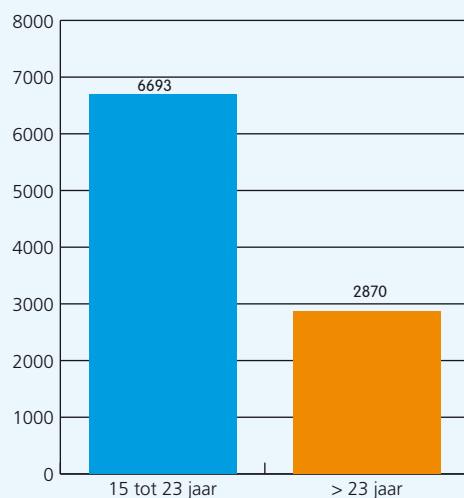
Etnische achtergrond AKA deelnemers 2007-2008 (CFI)

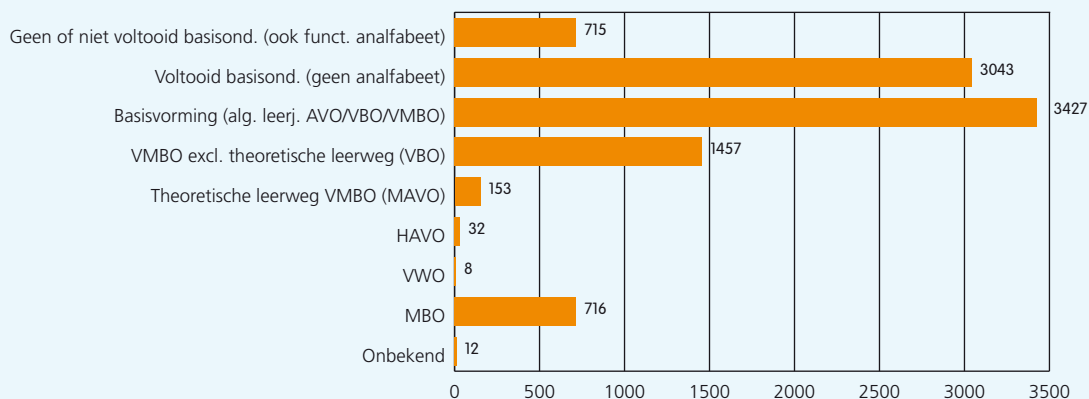
Definitie 'allochtoon/autochtoon'

Onder allochtonen worden deelnemers verstaan, waarvan één of beide ouders en/of die zelf in een zogenaamd 'doelgroeland' zijn geboren. Voor een volledig overzicht van doelgroelands zie de OCW/CFI-regeling Beleidstelling beroepsonderwijs en volwassenen-educatie 2005/2006 (CFI 56096). Over het algemeen vallen EU-landen, rijke Angelsaksische landen en Scandinavische landen buiten de doelgroelands. Afsplitsingen van voormalig Joegoslavië, Turkije, Marokko, Suriname en de overzeese gebiedsdelen Antillen, Aruba en Bonaire vallen wel onder de doelgroelands. Autochtonen zijn deelnemers, die niet allochtoon zijn.

Leeftijd AKA deelnemers 2007-2008 (CFI)

Hoogste vooropleiding deelnemers 2007-2008 (CFI)

Over de opleidingsachtergrond van de AKA-deelnemers zijn een paar interessante zaken te melden. De CFI-gegevens maken geen onderscheid in wel/niet-diplomering van vmbo'ers en mbo'ers. Wel is helder dat de vmbo'ers (4.870) de grootste groep vormen en dat het aantal met een mbo-achtergrond (716) relatief klein is.

Aantallen beroepskwalificerende niveau 1-opleidingen cohort 2007/2008 (CFI)

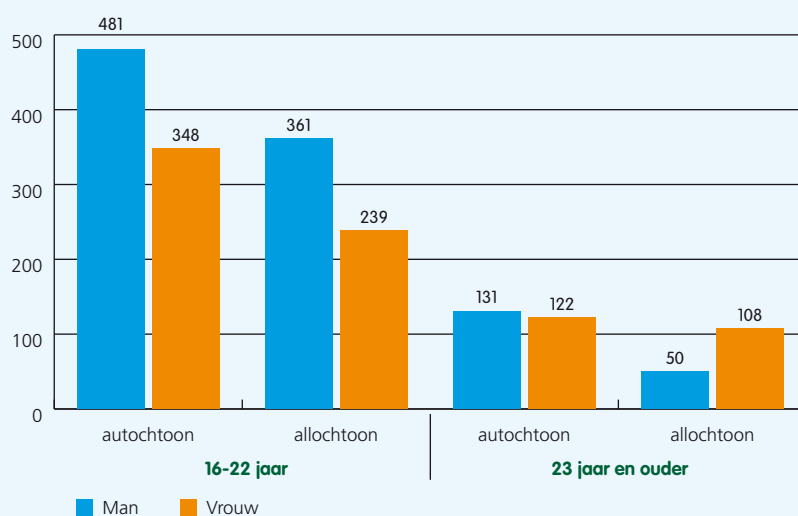
BBL 1	8.090
BOL voltijd 1	4.278
BOL deeltijd 1	661
Examendeelnemer 1	484
Totaal	13.513

De cijfers van de beroepskwalificerende niveau 1-opleidingen (CFI) maken geen onderscheid tussen leerlingen in competentiegerichte opleidingen of in het eindtermenonderwijs.

Tussentijdse in- en uitstroom

In vergelijking met vorig schooljaar zijn er enkele kleine verschillen in de in- en uitstroomkenmerken van deelnemers (bron: KBA). Van de tussentijdse instroom in het schooljaar 2007-2008 is 74 procent jonger dan 23 jaar (1.429), 53 procent man (1.023) en 39 procent allochtoon (758). Over het schooljaar 2006-2007 lagen deze percentages op respectievelijk 78, 56 en 44 procent. De groep deelnemers tussen de 16 en 23 jaar neemt verhoudingsgewijs iets af ten opzichte van het voorgaande jaar: 75 procent in 2007-2008 tegenover 82 procent in 2006-2007.

Omvang tussentijdse instroom AKA-opleidingen

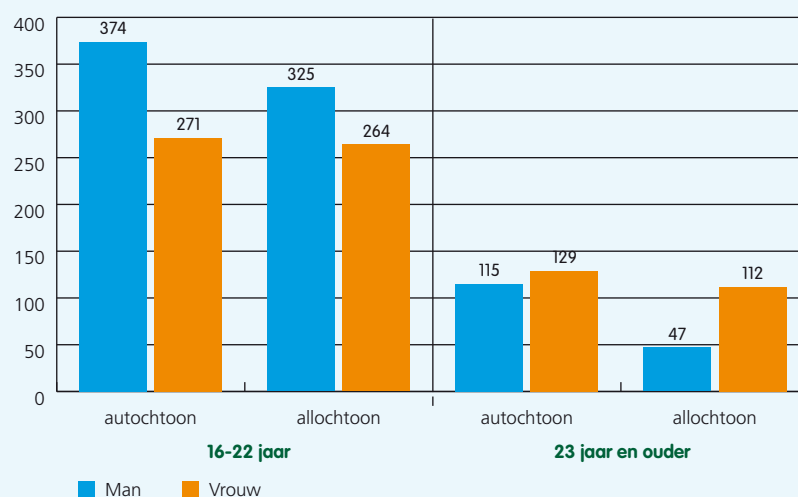

Omvang tussentijdse uitstroom AKA-opleidingen

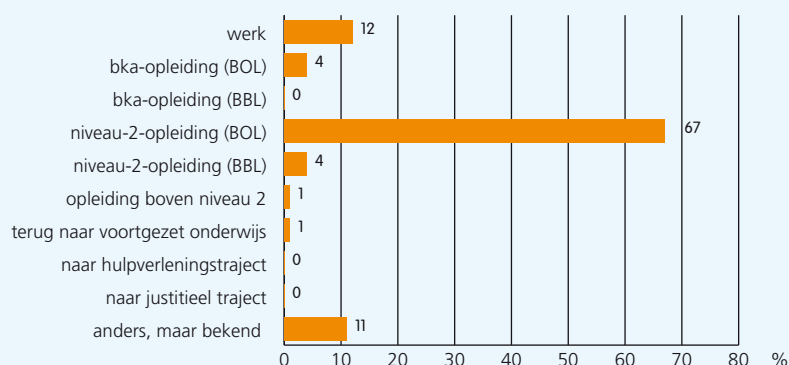
Bij de tussentijdse uitstroom (bron: KBA) doen zich ook een paar kleine verschuivingen voor. Er stromen iets minder allochtonen uit (46 procent in 2007-2008 tegenover 49 procent in 2006-2007) en minder mannen (52 procent in 2006-2007 tegenover 58 procent in 2006-2007).

AKA-opleidingen kenmerken zich door een grote mate van flexibiliteit. Dit geldt zowel voor de inhoudelijke als voor de organisatorische aspecten van het opleidingsaanbod. Het grote aantal mutaties in deelnemers vereist een grote flexibiliteit van de onderwijsorganisaties. Dit cijfer geeft behalve flexibiliteit ook een indicatie van de grote administratieve last voor AKA-opleidingen.

Omvang tussentijdse uitstroom AKA-opleidingen

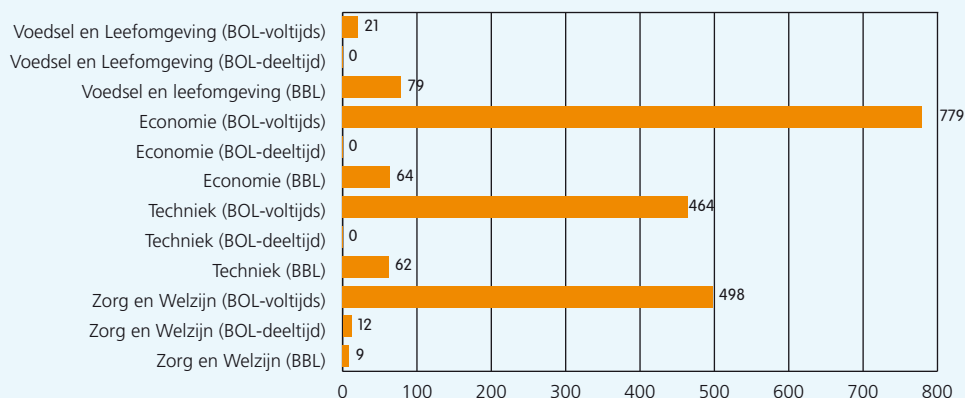
Uitstroombestemming AKA-gediplomeerden

Uitstroombestemming AKA-gediplomeerden

Bovenstaande grafiek (bron: KBA) geeft inzicht in de uitstroombestemming van deelnemers, die tussen 1 oktober 2007 en 1 juni 2008 de AKA-opleiding met een diploma hebben verlaten. In 325 van de 452 gevallen (72 procent) is de uitstroombestemming van gediplomeerde opleidingsverlaters bekend.

Uitstroombestemming AKA-ongediplomeerden

Uit de grafiek blijkt dat voor gediplomeerde tussentijdse uitstromers, waarvan de uitstroombestemming bekend is, de AKA-opleiding vooral van belang is voor de doorstroom naar andere mbo-opleidingen. In 2007-2008 stroomt 76 procent door naar een mbo-opleiding. Hiervan stroomt het merendeel in op mbo 2-niveau. In het jaar 2006-2007 lagen deze percentages op respectievelijk 69 en 50 procent. De uitstroom naar arbeid (12 procent in 2007-2008 en 15 procent in 2006-2007) is relatief laag.

Uitstroombestemming AKA-ongediplomeerden

De coördinatoren blijken weinig zicht te hebben op de uitstroombestemming van ongediplomeerde deelnemers, die tussentijds zijn uitgestroomd. Slechts in 57 procent van de gevallen (zie grafiek hieronder, bron: KBA) bestaat zicht op de uitstroombestemming.

In 2006-2007 is het aantal bekende uitstroombestemmingen van ongediplomeerde tussentijdse opleidingsverlaters overigens gelijk aan het percentage over het schooljaar 2006-2007: 57 procent. In beide schooljaren is bovendien de categorie 'anders maar bekend' – maar in ieder geval niet passend binnen de categorieën werk, mbo-opleiding, hulpverlening of justitie – opvallend hoog. Het totaalbeeld is daarmee nauwelijks gespecificeerd. Gezien de risicokenmerken van de AKA-populatie is dit vage beeld van de exitbestemming van ongediplomeerde opleidingsverlaters enigszins zorg-wekkend.

Het relatief beperkte zicht op de uitstroombestemming van tussentijds uitgestroomde ongediplomeerde deelnemers hangt vermoedelijk samen met de mate waarin de AKA-opleidingen exitgesprekken voeren met hun voortijdig schoolverlaters. Van de 35 instellingen hebben slechts 25 instellingen gegevens verstrekt over hun exitgesprekken. Van deze 25 geven er negen aan met alle deelnemers exitgesprekken gevoerd te hebben. Gemiddeld genomen ligt dit op 79 procent van de instellingen die hierover informatie verstrekt hebben.

Naast informatie over exitgesprekken zijn de AKA-opleidingen gevraagd om informatie te geven over het tijdstip van hun ongediplomeerde uitstroom. Slechts in 293 gevallen (25 procent) zijn de opleidingen in staat om het tijdstip van ongediplomeerd vertrek aan te duiden. Van de overige 892 uitvallers is het tijdstip van vertrek niet bekend. Dit zijn er waarschijnlijk met name zo veel, omdat de opleidingen vrij weinig tijd hebben om de gevraagde gegevens aan te leveren. Van de ongediplomeerde opleidings-stakers, voor zo ver bekend, vertrekt 42 procent tijdens de oriëntatiefase en de overige 58 procent tijdens de fase van de uitstroombestemming.

Vertrekredenen ongediplomeerde tussentijdse AKA-uitstromers

Onderstaande tabel (bron: KBA) bevat een overzicht van vertrekredenen (voortijdig) van ongediplomeerde uitstromers. De gegevens zijn afkomstig van AKA-coördinatoren. Net als over het schooljaar 2006-2007 geldt dat een substantieel deel van de vertrekredenen (36 procent) bekend is, maar niet nader toegelicht wordt. Daarnaast is de vertrekreden van 11 procent van de deelnemers onbekend.

Het zicht op de vertrekredenen van ongediplomeerde tussentijdse uitstromers is op grond van de gegevens uit de tabel dus beperkt. Desondanks onderstrepen de resultaten het belang van een goed begeleidingssysteem voor AKA-deelnemers. Dit geldt voor studie- en loopbaanbegeleiding en het tijdig signaleren, interveniëren en verwijzen van problemen in de psychosociale sfeer.

Redenen van vertrek ongediplomeerde AKA-deelnemers

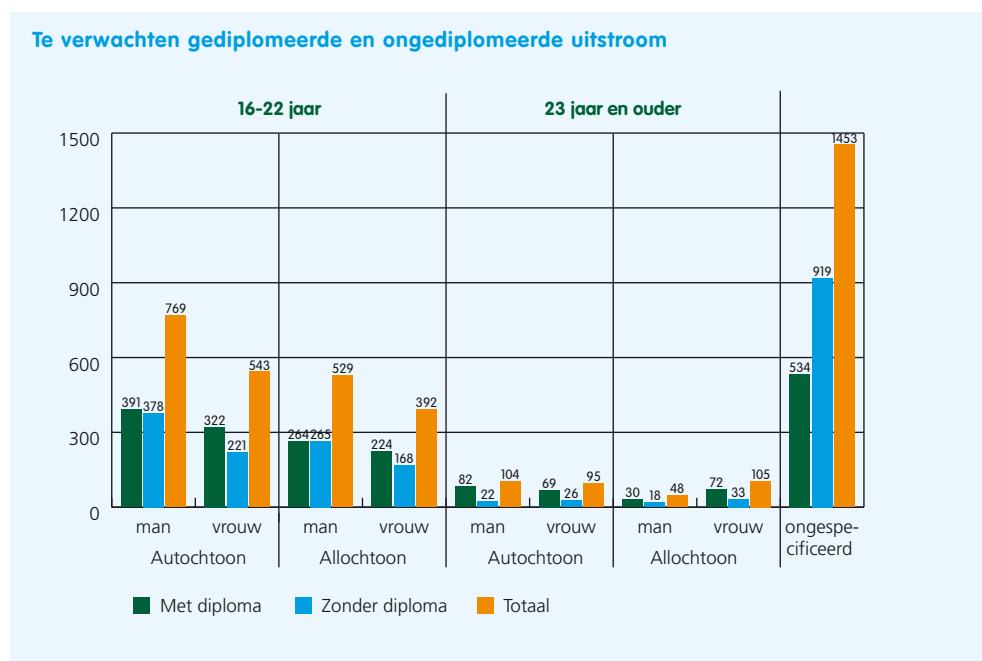
Verhuizing, ziekte, overlijden	68	(8%)
Sociale en/of psychische problematiek	129	(14%)
Leervermogen, leerproblemen	51	(6%)
Arbeids/stagemarktgerelateerd:		
geen bpv-plaatsen beschikbaar, ontslag, faillissement bedrijf etc.	46	(5%)
Opleidingsgerelateerd:		
sfeer, inhoud en vormgeving opleiding, relatie met docenten	45	(5%)
Gerelateerd aan loopbaanbegeleiding:		
studie-, opleidings- en beroepskeuze, intake en voorlichting	137	(15%)
Overige bekende redenen	322	(36%)
Onbekende redenen	98	(11%)
Totaal	896	(100%)

Te verwachten gediplomeerde en ongediplomeerde uitstroom

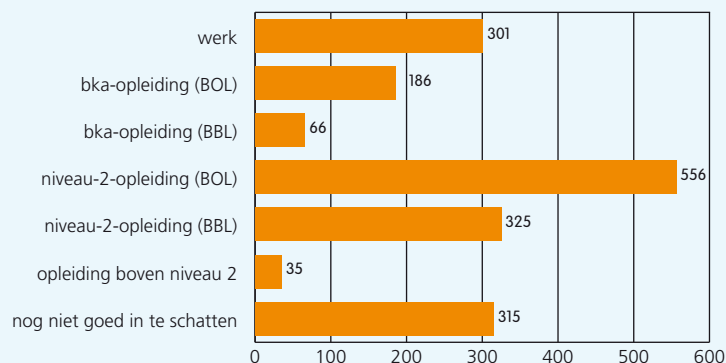
Vanwege de deadline voor het aanleveren van het activiteitenverslag AKA 2007-2008 kon voor de onderzoeksrapportage niet op de officiële uitstroomcijfers over het schooljaar 2007-2008 gewacht worden. Daarom is KBA uitgegaan van een uitstroomprognose – aangeleverd door AKA-coördinatoren – op basis van gegevens over de deelnemers op 1 juni. Wat opvalt in 2007-2008 is dat er in vergelijking met 2006-2007 een relatief grote groep deelnemers is, die niet gespecificeerd is naar kenmerken als sekse, leeftijd en etnische herkomst. De prognose over 2007-2008, die uitkomt op 49 procent gediplomeerde uitstromers (inclusief ongespecificeerde deelnemers), ligt beduidend lager (17 procent) dan de eindejaarsprognose over 2006-2007. Toen lag het percentage op 66 procent gediplomeerde uitstromers (inclusief ongespecificeerde deelnemers). In beide berekeningswijzen, mét en zonder de gespecificeerde uitstroom, komt de prognose over de eindejaars-uitstroom van de AKA-opleidingen voor 2007-2008 beduidend lager uit dan in 2006-2007.

Uitstroomprognose voor gediplomeerde AKA-uitstromers

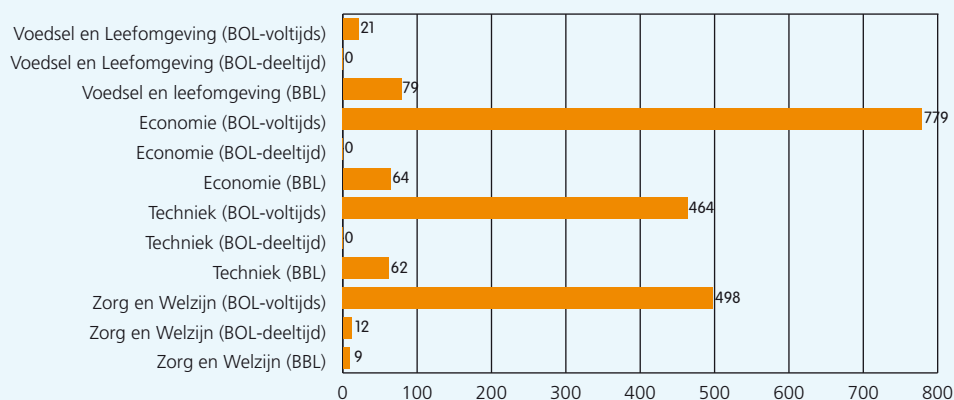
Bijgaande grafiek (bron: KBA) geeft een beeld van de verwachtingen van de AKA-coördinatoren over de gediplomeerde AKA-uitstromers aan het einde van het schooljaar 2007-2008. Van de gediplomeerde AKA-deelnemers wordt verwacht dat ongeveer 17 procent uitstroomt naar een baan. Dat is meer dan vorig jaar (10 procent) en bij de tussentijdse uitstroom 2007-2008 (12 procent). De uitstroom naar een niveau 2-opleiding (49 procent) lijkt iets lager te liggen dan vorig jaar (55 procent) en substantieel lager dan bij de tussentijdse uitstroom 2007-2008 (71 procent). Wel moeten we hierbij rekening houden met een substantieel deel van de AKA-deelnemers waarvan de uitstroombestemming op dit moment nog ongewis is. Zij stromen vermoedelijk alsnog in op een niveau-2-opleiding.

Uitstroomprognose voor gediplomeerde uitstromers uit de AKA-opleiding

Prognose diplomaverdeling over uitstroomdifferentiaties voor gediplomeerde uitstromers

Prognose diplomaverdeling over uitstroomdifferentiaties

Deze laatste grafiek (bron: KBA) geeft een specificatie van de uitstroomprognose van de gediplomeerde schoolverlaters over de diverse uitstroomdifferentiaties voor het experimenteerjaar 2007-2008.

De afstudeerrichting Economie lijkt iets te groeien in populariteit (43 procent in tegenstelling tot 36 procent vorig jaar). Verder verwachten de coördinatoren dat minder uitstromers (26 procent) een diploma behalen met de uitstroomrichting Techniek in vergelijking met vorig jaar (33 procent). De uitstroomdifferentiatie Zorg en Welzijn blijft in 2007-2008 op het zelfde niveau als in 2006-2007 (26 procent). Het zelfde geldt voor de uitstroomdifferentiatie Voedsel en Leefomgeving (5 procent).

Scholen werken sinds dit schooljaar met het nieuwe AKA-kwalificatiedossier. Discussiepunten hierbij zijn onder meer diplomering, herkenbaarheid van de doelgroep en taal. Verder: hoe verhouden het praktijkonderwijs en AKA zich tot elkaar? Kan EVC worden ingezet bij AKA? En: op welke wijze bekostigen scholen AKA?

1 Het kwalificatiedossier

Het nieuwe AKA-kwalificatiedossier is een product van de samenwerking tussen de kenniscentra en vertegenwoordigers uit het onderwijsveld. Deze vertegenwoordigers zijn een aantal jaren actief betrokken geweest bij het werken met de doelgroep en bij het oude kwalificatiedossier. Tijdens de samenwerking hebben de twee partijen uitvoerig gesproken over de meerwaarde van een apart AKA-dossier en over de specifieke elementen die behouden moesten blijven van het oude dossier. Het behouden van de elementen uit het oude dossier is beter voor de doelgroep en het beoogde onderwijsleerproces.

Het nieuwe dossier

Het nieuwe dossier bevat slechts één kerntaak en vier werkprocessen.

Kerntaak 1: assisteert bij eenvoudige uitvoerende werkzaamheden in een arbeidsorganisatie.

Bijbehorende werkprocessen zijn:

- bereidt de werkzaamheden voor en verdeelt deze in stappen
- voert de werkzaamheden uit
- evalueert en bespreekt de uitvoering en het resultaat van zijn werkzaamheden
- rondt de werkzaamheden af

Op de bijeenkomsten van de samenwerkende kenniscentra en de bijeenkomsten met de AKA-projectleider en de AKA-vertegenwoordigers van diverse ROC's zijn verschillende discussiepunten aan de orde gekomen:

- behoud van het gemeenschappelijke deel en herkenbaarheid van het sectorspecifieke deel
- diplomering
- herkenbaarheid van de doelgroep
- vakkennis en vaardigheden
- taal

Behoud en diplomering

De discussies hebben tot diverse uitgangspunten of uitwerkingen geleid.

Bij het behoud van het gemeenschappelijke deel en de herkenbaarheid is er gebruikgemaakt van de inhoud van het kwalificatieprofiel Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent (2004). Dit is gedaan voor de herkenbaarheid voor het bedrijfsleven en het onderwijs. Jongeren kunnen onderwijs volgen en examen doen in de contexten Economie en Handel, Voedsel en Leefomgeving, Techniek en Zorg en Welzijn. Bij het AKA-diploma was en is het de bedoeling dat de deelnemer vooraf geen keuze hoeft te maken voor een bepaalde sector. Bij diplomering wordt de context vermeld waarin de deelnemer de beroepspraktijkvorming heeft afgerond. Het is

belangrijk dat de AKA-leerling zich tijdens de opleiding voldoende kan oriënteren, kan snuffelen, veranderen en fouten maken. Pas dan komt het diploma in beeld. Zo kan een leerling beter tot een keuze komen die past bij zijn individuele kwaliteiten en mogelijkheden. Hoofdkenmerken van de AKA-opleiding zijn flexibiliteit, maatwerk, reflectie/leren te leren. Deze moeten blijven bestaan.

Herkenbaarheid doelgroep, vakkennis en taal

Verschillende paragrafen in Deel B zijn verrijkt met kenmerken van de doelgroep. Een belangrijke bron voor deze verrijking is het Activiteitenverslag Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent experimenteerjaar 2006-2007.

De vakkennis uit Deel C wordt gekoppeld aan de kennis die nodig is voor de beroepspraktijkvorming. In Deel C is de competentiematrix nader uitgewerkt. In de kolom 'Vakkennis en vaardigheden' staat bij alle werkzaamheden welke kennis en vaardigheden, verantwoordelijkheden, prestatie-indicatoren en dergelijke, een rol spelen bij het verwerven van de competenties. Dit zijn globale beschrijvingen. Bij de concretisering van de kennisinhoud gaat het om maatwerk: om verwerving van minimaal die kennis die voor de uitvoering van de taken in de beroepspraktijkvorming van een AKA-deelnemer van belang is. Het is aan de onderwijsinstellingen om op basis van het kwalificatiedossier en de daadwerkelijke stageplaatsen van de AKA-deelnemers de benodigde kennisinhoud concreet te maken.

AKA stelt geen eisen aan de beheersing van moderne vreemde talen. In het document *Leren, Loopbaan & Burgerschap* (april 2007) staat dat de taalvaardigheden Nederlands 'Lezen' en 'Luisteren' op het niveau B1 beheerst moeten worden. Voor de taalvaardigheden 'Gesprekken voeren', 'Spreken' en 'Schrijven' is dit A2. Uit evaluatie zal blijken of de vastgestelde beheersingsniveaus voor de leerlingen haalbaar zijn.

2 AKA binnen het praktijkonderwijs

In een van de clusterbijeenkomsten is het item 'AKA en het praktijkonderwijs' besproken. Tijdens de bespreking van dit punt zijn er mensen uit het praktijkonderwijs aanwezig geweest. Zij hebben een actieve bijdrage geleverd aan de discussie.

Het doel van deze bespreking was een beeld krijgen van:

- De doelstelling van de verschillende samenwerkingsvormen tussen AKA-opleidingen en praktijkscholen.
- De doelgroep die de AKA-opleiding in het praktijkonderwijs volgt.
- De succes- en faalfactoren van de doelstelling, doelgroep en samenwerking.

Doelstelling vanuit het praktijkonderwijs

Het reguliere onderwijs binnen het praktijkonderwijs werkt niet toe naar een eindkwalificatie. Jongeren die dit type onderwijs volgen, krijgen aan het einde van hun schoolloopbaan een certificaat waarmee ze de arbeidsmarkt op kunnen. Het AKA-diploma wordt door het praktijkonderwijs gezien als een erkend diploma op mbo-niveau met een civiel effect. Iemand kan een reguliere arbeidsplaats vinden en behouden en doorstromen naar niveau 2. Het AKA-kwalificatiedossier geeft handvatten voor het inrichten van het onderwijs en biedt structuur en houvast voor het onderwijsprogramma. Eveneens ziet het praktijkonderwijs de AKA-opleiding als een extra aanbod op de arbeidsmarkt. Niet alleen de doelstellingen, maar ook de grote hoeveelheid erkende stageplaatsen ziet het praktijkonderwijs als een groot pluspunt.

Doelgroep

Bij de meeste praktijkscholen worden er in nauwe samenwerking met het ROC/AOC afspraken gemaakt over de doelgroep die de AKA-opleiding mag of kan volgen. Veelal worden leerlingen gescreend met extra testen en een intakegesprek binnen het ROC/AOC. Men spreekt over de 'toplaag' van het praktijkonderwijs, waarbij er geen duidelijke meetbare zaken genoemd worden als IQ of gedragskenmerken. Motivatie van de individuele leerling wordt wel steeds als een belangrijke voorwaarde genoemd. Het plaatsen van een praktijkschoolleerling in een AKA-opleiding uitsluitend op verzoek van de ouders is een valkuil. Het praktijkonderwijs is zich hier wel bewust van. Het komt dan ook niet of nauwelijks voor.

De praktijkschooljongeren zitten altijd in het vierde of zelfs vijfde jaar van het praktijkonderwijs als zij aan de slag gaan met de AKA-opleiding, ongeacht de uitvoeringslocatie. Het gaat vaak om allochtone jongeren waarvan men sterk de indruk heeft dat ze mede door hun gebrekkige kennis van de Nederlandse taal op het praktijkonderwijs zijn terechtgekomen. Door extra jaren onderwijs is deze kennis zo vergroot, dat er meer mogelijkheden voor deze categorie jongeren ontstaan.

Uitvoeringslocatie

Veel praktijkscholen willen de AKA-opleiding in eigen huis uitvoeren. Reden hiervoor is het goed kunnen begeleiden van de jongeren, maar ook de beschermde en kleinschalige omgeving van de praktijkschool. Dit in tegenstelling tot de grootschaligheid van het ROC en de anonimiteit die het praktijkonderwijs daarbij vreest voor deze specifieke doelgroep. Daarnaast zijn er samenwerkingsvormen waarin nadrukkelijk is afgesproken dat jongeren deels binnen het praktijkonderwijs blijven en deels het onderwijsprogramma van de AKA-opleiding in het ROC volgen. Een heel enkele keer worden de praktijkschoolleerlingen vanaf de start helemaal opgenomen binnen het ROC/AOC. In de meeste situaties is er sprake van een mengvorm of een geleidelijke overstap naar het ROC/AOC.

De bekostiging speelt ook een rol bij de keuze voor de uitvoeringslocatie. In alle situaties wordt er gewerkt met erkende stageplaatsen. Soms worden hiervoor wel bestaande relaties van het praktijkonderwijs benut die het kenniscentrum vervolgens erkent.

Beroepsopleidende of beroepsbegeleidende leerweg

De meeste praktijkschoolleerlingen volgen de beroepsopleidende leerweg-variant van de AKA-opleiding. Maar in één regio spreekt men zich nadrukkelijk uit voor het aanbieden van AKA in de beroepsbegeleidende leerweg-variant voor praktijkschoolleerlingen. Deze school heeft de overtuiging dat deze doelgroep het meeste leert in de praktijk. De ervaring leert dat het ontwikkelvermogen van het individu het meest tot zijn recht komt in een praktijksituatie. In dit geval dus in een arbeidssituatie.

In deze regio zijn de scholen eigenlijk ook 'niet blij' met de AKA-opleiding. Ze zien meer in de diverse beroepskwalificerende niveau 1-opleidingen. Er zijn meer scholen die zich kunnen vinden in deze insteek, omdat de leerlingen in het praktijkonderwijs al heel breed zijn opgeleid. Zij komen beter tot hun recht als ze zich kunnen richten op een specifiek deel, bijvoorbeeld horeca. Uiteraard heeft deze visie veel, zo niet alles te maken met de wijze waarop de AKA-opleiding in de regio wordt ingevuld.

Examinering van de opleiding

In alle situaties verzorgt de mbo-instelling de examinering conform de examenafspraken die binnen de mbo-instelling zijn gemaakt. Op dit moment zijn er geen exacte cijfers bekend van praktijkschoolleerlingen die de AKA-opleiding al dan niet succesvol hebben afgerond. Ook is er geen specifiek zicht op het aantal praktijkschoolleerlingen dat op basis van een AKA-diploma een plaats op de arbeidsmarkt heeft verworven en/of is doorgestroomd naar een niveau 2-opleiding.

Aantallen

Bij de bespreking van de aantallen waren ongeveer vijftientig mbo-instellingen en ongeveer vijf praktijkscholen betrokken. Hiermee is dus niet het hele land vertegenwoordigd, maar het beeld zal niet sterk afwijken van deze indicatie. Bij alle betrokken mbo-instellingen – uitgezonderd twee tot drie instellingen uit het noord-westen van het land – gaat het om relatief kleine aantallen. Per drie of vier praktijkscholen zijn er ongeveer vijftien leerlingen die de AKA-opleiding volgen.

Succesfactoren

- De AKA-opleiding biedt een bepaalde categorie jongeren een extra kans, richting arbeidsmarkt en als startkwalificatie.
- Intensieve begeleiding van de doelgroep is noodzakelijk en gebeurt bij voorkeur in samenwerking met de partners.
- Samenwerking van docenten vanuit verschillende onderwijssituaties is aan te bevelen.
- Uitvoering van het onderwijsprogramma op beide locaties is succesvol, ook omdat de leerling moet kunnen functioneren in een reguliere arbeidssituatie.
- Inschrijving van leerlingen binnen het praktijkonderwijs biedt betere en noodzakelijk bekostiging.
- Assessment door het praktijkonderwijs en intake door de mbo-instelling biedt een optimaal beeld van het individu. Daarmee kan een eventueel succes het beste worden ingeschat. Zeker als dit samengaat met een advies van de praktijkschool.
- Uitsluitend bij gebleken voldoende potentie stroomt een leerling van het praktijkonderwijs door naar een niveau 2-opleiding.
- Het individu moet steeds uitgangspunt zijn voor te maken keuzes in relatie tot onderwijsaanbod.
- Samenwerking en afstemming tussen partners is noodzakelijk.
- Communicatie naar leerlingen en ouders moet in gezamenlijkheid plaatsvinden.

Faalfactoren

- De wens van ouders de doorslag laten geven.
- Alle praktijkschoolleerlingen een AKA-opleiding laten volgen.
- Praktijkschoolleerlingen beroepspraktijkvorming laten uitvoeren binnen een zogenaamde 'beschermde' werkomgeving.
- Het te verwachten eindniveau Nederlands en rekenen/wiskunde binnen het nieuwe AKA-kwalificatiedossier en Leren Loopbaan & Burgerschap. De verwachting is dat veel praktijk-schoolleerlingen het eindniveau van de AKA-opleiding dan niet meer zullen halen.
- Shopgedrag van praktijkschoolleerlingen. Ook als het gaat om instroom binnen de eigen onderwijsinstelling.

Uitgangspunten en aanbevelingen

In de gesprekken zijn een paar uitgangspunten te noemen die moeten leiden tot een succesvol onderwijstraject voor de praktijkschoolleerlingen:

- Jongeren met een AKA-diploma moeten kunnen functioneren op de reguliere arbeidsmarkt. Dat geldt dus ook voor praktijkschoolleerlingen.
- Scholen moeten binnen de mogelijkheden overwegen het AKA-concept te gebruiken en niet per definitie de AKA-opleiding als totaal zien.
- Alle jongeren hebben recht op onderwijs. Maar dat wil niet zeggen dat alle jongeren het beoogde eindniveau kunnen halen.
- De AKA-opleiding moet altijd – in ieder geval het laatste deel van het onderwijstraject – worden uitgevoerd binnen de locaties van de mbo-instelling.

- De AKA-opleiding wordt bij voorkeur als tweejarig traject aangeboden aan praktijkschoolleerlingen.
- Praktijkschoolleerlingen kunnen het beste aan een AKA-opleiding beginnen zonder enige vorm van 'belofte' over doorstroommogelijkheden naar niveau 2-opleidingen.
- Het AKA-concept kan het beste worden aangeboden binnen trainingscentra voor de oriëntatiemogelijkheden die de opleiding biedt.
- Het is goed om stil te staan bij eventuele valse verwachtingen bij zowel leerling, ouders als praktijkschool. Dit om de zoveelste negatieve ervaring van de jongeren te voorkomen.

3 EVC en AKA-gediplomeerden

Een ruim aantal jongeren verlaat de AKA-opleiding met een diploma richting arbeidsmarkt. Deze doelgroep bezit op het moment van het verlaten van het onderwijs geen startkwalificatie. Waar het kan, is dit overigens wel een doel voor de AKA-jongeren. Omdat de doelgroep binnen de AKA-opleiding het beste en gemakkelijkst leert in de praktijksituatie, is het idee ontstaan dat er een reële, zelfs grote kans is dat deze jongeren na één of twee jaar werkervaring het startkwalificatieniveau hebben bereikt. Dit uitgangspunt sluit aan bij de afspraken uit het regeerakkoord om twintigduizend jongeren via EVC en/of een duaal traject aan een startkwalificatie te helpen. Vanuit OCW en SZW wordt dit voornemen uitgewerkt door de directies Leren & Werken en Voortijdig Schoolverlaten.

Werkwijze

Op initiatief van MBO 2010 wordt er in samenwerking met de projectdirectie Leren & Werken een werkwijze ontwikkeld om als onderdeel van de afspraak van het regeerakkoord ook de doelgroep oud-AKA-deelnemers – waar mogelijk – aan een startkwalificatie te helpen.

Om dit gewenste resultaat te bereiken zijn er verschillende partijen nodig:

- De jongeren zelf: zij moeten gestimuleerd worden om een startkwalificatie te halen.
- De werkgevers: zij moeten het nut zien van goed opgeleide medewerkers en moeten zich verantwoordelijk voelen voor het opleiden van hun ongekwalificeerde personeel.
- Onderwijsinstellingen: zij moeten in staat zijn om voor deze groep jongeren een aantrekkelijke opleiding (op maat) aan te bieden.

De voorgestelde werkwijze is gebaseerd op de veronderstelling dat de AKA-coördinatoren de deelnemers die inmiddels aan het werk zijn, nog weten te vinden. De AKA-coördinatoren zoeken contact met de jongeren en spreken met hen over de mogelijkheden van een EVC-traject of een opleiding. Daarnaast zijn er in veel regio's leerwerkloketten ingericht. Vanuit de leerwerkloketten worden actief werkgevers benaderd. Op aangeven van de AKA-coördinatoren bezoekt de leerwerkloketmedewerker het bedrijf waar de jongere werkt en gaat met de werkgever in gesprek over nut en noodzaak van opleiden. Als zowel de jongere als de werkgever geïnteresseerd is, kan de onderwijsinstelling een passend aanbod formuleren.

Ervaring

In drie regio's zijn er brainstormbijeenkomsten gehouden om te peilen welke mogelijkheden scholen zien in de eigen regio. Deze bijeenkomsten waren in Drenthe, Zuid-Limburg en Rotterdam.

De eerste indruk is positief. Er zijn zelfs al een paar cruciale zaken te benoemen:

- De benadering van de beoogde jongeren moet gebeuren door een voor hen vertrouwd persoon.
- Direct contact leggen met werkgever is wenselijk dan wel noodzakelijk.

- Werkervaring van betreffende jongere moet in samenwerking met de werkgever langs het niveau 2-profiel gelegd worden. Naar verwachting ontstaat er op deze wijze snel zicht op EVC-waardigheid en mogelijke vrijstellingen in een niveau 2-opleiding.
- De extra financiële middelen die nodig zijn voor het traject kunnen niet bekostigd worden uit reguliere onderwijsmiddelen. Extra financiering is dus noodzakelijk.
- EVC-trajecten moeten waarschijnlijk op een andere manier vormgegeven worden. Bijvoorbeeld met de CHQ-methode.
- Het leerwerkloket zet de vraag van werkgevers centraal en zal naar verwachting dus een goede insteek bieden voor de vraag over EVC voor AKA-jongeren.
- Continuering van het werken met portfolio is aan te bevelen, ook na het afronden van een opleiding.
- De doorlopende lijn van EVC-procedure en maatwerk-beroepsbegeleidende leerweg moet in de gaten gehouden worden, omdat er een duidelijke koppeling is.
- Het is belangrijk partnership met het regionale bedrijfsleven te organiseren.
- Het is goed om gebruik te maken van bestaande netwerken.
- Mogelijkheden voor zowel jongeren als werkgevers moeten zo concreet mogelijk gemaakt worden.

Acties 2008-2009

Op basis van de informatie uit de brainstormbijeenkomsten ontwikkelen het procesmanagement MBO 2010 en de projectdirectie Leren en Werken een plan om EVC voor een groep oud-AKA-deelnemers uit het hele land concreet te maken. De animo uit de onderwijsinstellingen is groot. Afhankelijk van diverse factoren, zoals financiële middelen, mogelijkheden vanuit zowel onderwijsinstellingen als leerwerkloketten in de stad of regio en de aantallen deelnemers, wordt het plan regionaal of landelijk uitgerold. Resultaten van dit experiment worden meegenomen in het activiteitenverslag 2009.

4 Bekostiging

De bekostiging van de AKA-opleidingen is de hele experimenteerperiode onderwerp van gesprek geweest. De reguliere bekostiging biedt onvoldoende mogelijkheden de opleiding op een verantwoorde wijze uit te voeren. Dat wil zeggen dat de randvoorwaarden duidelijk anders zijn dan bij reguliere opleidingen. Hierbij moet gedacht worden aan werken in kleine groepen, samenwerken met regionale instellingen zoals jeugdhulpverlening, welzijnswerk en gemeente, leerlingen intensief volgen, intensief samenwerken met het regionale bedrijfsleven, begeleiding verzorgen tijdens de beroepspraktijkvorming-periode, et cetera. Deze activiteiten worden grotendeels bekostigd uit reguliere middelen en waar mogelijk uit extra stageboxgelden. Maar de praktijk laat zien dat de financiële middelen vaak niet toereikend zijn. Daardoor moeten er keuzes worden gemaakt die niet wenselijk zijn.

Eén onderwijsinstelling heeft een duidelijk overzicht gemaakt van de kosten en inkomsten voor deze doelgroep. Ook de keuzes die het College van Bestuur heeft gemaakt in de onderwijsleertrajecten voor AKA-jongeren zijn hierin meegenomen. Dit overzicht is terug te vinden in bijlage 7. Het is wenselijk, misschien zelfs noodzakelijk om deze bekostiging opnieuw tegen het licht te houden. De bekostiging van de AKA-opleiding is mede afhankelijk van de beslissing die genomen wordt over de toekomst van AKA. De huidige bekostiging van deze doelgroep binnen het vmbo en het praktijkonderwijs kan hiervoor uitstekend als voorbeeld dienen.

Bijlage 1 Overzicht onderwijsinstellingen binnen AKA-experiment

Brinnummer	Onderwijsinstelling
00GT	Albeda College
25LU	Alfa-college
25PU	Arcus College
20MQ	Da Vinci college
27GZ	De Mondriaan Onderwijsgroep
25PJ	Deltion College
25PW	Drenthe college
25LG	Friesland College
24ZZ	Graafschap College
23KG	Grafisch Lyceum Utrecht
25PT	Horizon college
25LN	ID college
01AA	Landstede
25PL	Leeuwenborgh Opleidingen
02PA	Mediacollege Amsterdam
25LW	Noorderpoortcollege
25PX	Nova College
25RA	Regio College Zaanstreek-Waterland
25LF	Rijn IJssel
25PM	ROC A12
04EM	ROC ASA
27DV	ROC Aventus
28DE	ROC De Leijgraaf
25MB	ROC Eindhoven
25LR	ROC Flevoland
08PG	ROC Friese Poort
25LT	ROC Gilde Opleidingen
04FO	ROC Koning Willem 1 College
04EU	ROC Kop van Noord-Holland
25MA	ROC Leiden
25LH	ROC Midden Nederland
25LZ	ROC Midden-Brabant
25PN	ROC Nijmegen
04CY	ROC RIVOR
25LJ	ROC Ter AA
25PZ	ROC van Amsterdam
27YU	ROC van Twente
25LX	ROC West-Brabant
05EL	ROC Westerschelde
25LP	ROC Zadkine
25PV	ROC Zeeland
25GV	Aeres Groep
12VI	AOC Friesland
01IC	AOC Oost
21CS	CITAVERDE College
11UL	Edudelta Onderwijsgroep
26CC	Helicon Opleidingen
01OE	Wellantcollege

Bijlage 2 Communicatie in de experimentclusters

De onderwijsinstellingen

In het experimenteerjaar 2007-2008 zijn de vier clusters ieder zes keer bij elkaar geweest. In tegenstelling tot schooljaar 2006-2007 zijn er geen landelijke bijeenkomsten georganiseerd: de onderwijsinstellingen wilden elkaar liever in een kleiner verband ontmoeten voor kennisdeling en netwerken. Tijdens deze bijeenkomsten werkten de scholen vooral aan landelijke thema's. Waar mogelijk waren er externe deskundigen bij deze bijeenkomsten om een thema een extra impuls te geven.

De **thema's** die aan bod gekomen zijn:

- Nederlands binnen de AKA-opleidingen.
- Examinering binnen de AKA-opleidingen en aanzet tot het ontwikkelen van een handboek Examinering.
- Bpv onder regie van betrokken kenniscentra.
- Leren Loopbaan & Burgerschap en dan met name Burgerschap.

Rode draad van alle bijeenkomsten waren het nieuwe AKA-kwalificatiedossier en het advies over de toekomst van de AKA-opleidingen.

Naast thematische informatie heeft het procesmanagement MBO 2010 op deze bijeenkomsten ook informatie over de laatste AKA-ontwikkelingen verstrekt.

Aan het einde van het experimenteerjaar is er een evaluatie uitgezet onder de deelnemers van de clusterbijeenkomsten. De belangrijkste punten hieruit:

- De meeste clusterdeelnemers vinden zes bijeenkomsten per jaar voldoende.
- Docenten kunnen de bijeenkomsten vaak niet bezoeken, omdat hun les anders uitvalt. Dat betekent dat de clusterbijeenkomsten vooral worden bezocht door teammanagers, coördinatoren, et cetera.
- Deelnemers bezoeken de bijeenkomsten om:
 - kennis te delen met andere scholen (24 van de 28 respondenten)
 - bijgepraat te worden over actuele zaken (25 van de 28 respondenten)
 - eigen deskundigheid te bevorderen (8 van de 28 respondenten)
 - aan de verwachting te voldoen dat zij als school vertegenwoordigd zijn (4 van de 28 respondenten)
- De opbrengsten van de bijeenkomsten worden gebruikt om:
 - te bespreken met collega's (20 van de 28 respondenten)
 - door te geven aan collega's - informerend (20 van de 28 respondenten)
 - persoonlijk lering uit trekken voor het werk (13 van de 28 respondenten)
- 25 van de 28 respondenten geven aan dat de juiste mensen de clusterbijeenkomsten bezoeken.
- Ruim 90 procent waardeert zowel de organisatie, de doelgroep als de werkwijze van de clusterbijeenkomsten: er worden cijfers van 7 en hoger aan gegeven.
- Ook de open sfeer tijdens de bijeenkomsten wordt positief beoordeeld.
- 25 van de 28 respondenten geeft aan de clusterbijeenkomsten in het nieuwe schooljaar opnieuw te bezoeken.

Bijlage 3 **Overzicht participerende Kenniscentra binnen experimenteerjaar**

Deelname aan experimentclusters

Calibris, KC Handel, Ecabo, Kenteq, Kenwerk en Savantis hebben een afgevaardigde aangesteld voor de verschillende clusterbijeenkomsten. De overige kenniscentra zijn in meer of mindere mate door infobulletins op de hoogte gebleven van de actuele ontwikkelingen bij de AKA-opleidingen. Zie voor verdere participatie bijlage 2: *Communicatie binnen de clusters*, het onderdeel *betrokkenheid kenniscentra*.

Erkenning stageplaatsen

Alle kenniscentra hebben stageplaatsen voor AKA-opleidingen geaccrediteerd. Het aantal erkende stageplaatsen is mede dank zij de inzet van de stageboxgelden geoptimaliseerd. Door het hele land is er sprake van voldoende erkende plaatsen, zodat alle jongeren gebruik kunnen maken van een passende beroepspraktijkvorming-plaats.

Overige activiteiten

In het kader van de stageboxmiddelen zijn diverse gezamenlijke activiteiten georganiseerd. Met name in de regio's zijn de kenniscentra samen actief geweest met het opzetten van netwerken tussen onderwijsorganisaties, bedrijfsleven en kenniscentra. Deze activiteiten zijn altijd in nauwe samenwerking met de scholen geïnitieerd en uitgevoerd. Ook is er samengewerkt op het gebied van examinering van de AKA-jongeren. De begeleiding speelt een grote en cruciale rol binnen het onderwijs van de AKA-opleidingen. De kenniscentra hebben de verschillende bedrijven en de praktijkbegeleiders van deze bedrijven ondersteund. Uit deze stageboxmiddelen zijn trainingen en bijeenkomsten georganiseerd voor deze praktijkopleiders. Een uitvoerige rapportage gaat februari 2009 naar OCW.

Bijlage 4 Stand van zaken AKA-deelnemers cohort 2006-2007 per oktober 2007 (CFI gegevens)

De aantallen per 1/10/2006

Sector van de deelnemers

Economie	-
Groen	350
Techniek	7.988
Zorg en Welzijn	-
Totaal	8.338

Positie van de deelnemers per 1/10/2007

Uitgestroomd	3.847
Niveau 1	2.030
Niveau 2	2.293
Niveau 3	100
Niveau 4	72
Totaal	8.338

Etnische achtergrond deelnemers AKA 2006-2007 (volgens CBS definitie)

Onbekend	43
Autochtoon 16-23 jaar	2.563
Autochtoon >23 jaar	801
Allochtoon 16-23 jaar	3.456
Allochtoon >23 jaar	975
Totaal	8.338

Positie van de deelnemers AKA 2006-2007 in 2007-2008

	geen diploma	diploma	totaal
Uitgestroomd	2.499	1.304	3.843
Niveau 1	1.802	228	2.030
Niveau 2	454	1.839	2.293
Niveau 3	51	49	100
Niveau 4	37	35	72
Totaal	4.843	3.495	8.338

Bijlage 5

Deelnemersaantallen per oktober 2007 van beroeps- kwalificerende niveau 1-opleidingen (CFI gegevens)

Aantallen per 1 oktober 2006

BBL 1	10.710
BOL voltijd 1	10.701
BOL deeltijd 1	1.073
Examendeelnemer 1	592
Totaal	23.076

Aantallen per opleiding

Economie	3.970
Groen	2.428
Techniek	15.349
Zorg en Welzijn	1.329
Totaal	23.076

Leeftijd

Jonger dan 23 jaar	14.008
23 jaar en ouder	9.068

Geslacht

Man	15.124
Vrouw	7.952

Hoogste vooropleiding

geen of niet voltooid basisond. (ook funct. analfabeet)	1.847
voltooid basisonderwijs (geen analfabeet)	6.297
basisvorming (alg. leerj. avo/vbo/vmbo)	8.002
vmbo excl. theoretische leerweg (vbo)	4.402

Bijlage 6 Leerdoelenmatrix (1)

Leervragen voor het formuleren van leerdoelen bij een werkproces			
Beheersingsniveau	1 Cognitief - reflectief handelen	2 Vakmatig - methodisch handelen	3 Sociaal - communicatief handelen
1 Reproductief handelen Werken in voorgeschreven situaties	1.1 Kennisgericht handelen: Wat moet de student weten, begrijpen?	2.1 Taakgericht handelen: Wat moet de student beheersen aan handelingen, (basis)vaardigheden of technieken?	3.1 Reactief handelen: Hoe moet de student zich gedragen, welke beroepshouding wordt van hem verlangd?
2 Productief handelen Werken in standaard situaties	1.2 Cognitief handelen: Wat moet de student kunnen beredeneren, verstandelijk verklaren of oplossen?	2.2 Planmatig handelen: Wat moet de student volgens een plan, procedure of systeem kunnen uitvoeren?	3.2 Normatief handelen: Hoe moet de student beroepsmatig omgaan en/of samenwerken met anderen?
3 Zelfsturend handelen Werken in niet standaard situaties	1.3 Metacognitief handelen: Wat moet de student kunnen om zijn beroepsmatig functioneren te verbeteren?	2.3 Procesmatig handelen: Wat moet de student efficiënt kunnen uitvoeren, ook in zich wijzigende omstandigheden?	3.3 Ethisch handelen: Hoe moet de student zijn beroepsmatig handelen verantwoorden?

Bijlage 6 Leerdoelenmatrix (1.1)

Leerdoelen werkproces 1.1: Bereidt de werkzaamheden voor en verdeelt deze in stappen			
Beheersingsniveau	1 cognitief – reflectief handelen	2 vakmatig - methodisch handelen	3 sociaal - communicatief handelen
Reproductief Handelen	1.1 Kennisgericht handelen	2.1 Taakgericht handelen	3.1 Reactief handelen
	<p>Werken in voorgeschreven situaties</p> <p>De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent:</p> <p>1.1.1 Heeft kennis van materialen en middelen wat betreft de eigenschappen, kwaliteitscriteria en toepassingsmogelijkheden.</p> <p>1.1.2 Heeft kennis van machines / apparatuur wat betreft de eigenschappen en toepassingsmogelijkheden.</p> <p>1.1.3 Heeft kennis van persoonlijke beschermingsmiddelen.</p> <p>1.1.4 Heeft kennis van vaktermen.</p> <p>1.1.5 Heeft kennis van arbo voorschriften</p> <p>1.1.6 Heeft kennis van bedrijfsprocedures</p>	<p>De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent:</p> <p>2.1.1 Kan op een voorgeschreven wijze materialen en hulpmiddelen verzamelen als voorbereiding op werkzaamheden (L).</p> <p>2.1.2 Kan materialen en hulpmiddelen controleren op standaardisen en kan dit registreren in vereiste documenten.</p> <p>2.1.3 Kan relevante documenten invullen</p> <p>2.1.4 Kan relevante informatie lezen en uitleggen.</p> <p>2.1.5 Kan eenvoudige werkzaamheden in logische stappen verdelen</p>	<p>De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent:</p> <p>3.1.1 Toont zich ontvankelijk voor werkinstructies en aanwijzingen. (T)</p> <p>3.1.2 Kan luisteren</p> <p>3.1.3 Gaat zorgvuldig om met materialen en middelen.</p> <p>3.1.4 Vraagt om uitleg wanneer hij werkzaamheden niet begrijpt. (E)</p> <p>3.1.5 Kan vragen over werkzaamheden duidelijk en samenhangend formuleren.</p>
Productief handelen	1.2 Cognitief handelen	2.2 Planmatig handelen	3.2 Normatief handelen
	<p>Werken in standaard situaties</p> <p>1.2.1 Kan bepalen welke regels op het gebied van arbo, veiligheid en milieu van toepassing zijn bij werkzaamheden.</p> <p>1.2.2 Kan benodigdheden bepalen als voorbereiding op de uitvoering van werkzaamheden.</p>	<p>2.2.1 Kan op basis van instructies, afspraken en prioriteiten, een logische volgorde van zijn werkzaamheden plannen. (O)</p>	<p>3.2.1 Kan constructief overleg voeren over werkzaamheden met leidinggevenden en collega's (E).</p>
Zelfsturend handelen	1.3 Metacognitief handelen	2.3 Procesmatig handelen	3.3 Ethisch handelen
	<p>Werken in niet standaard situaties</p> <p>1.3.1 Kan de voorbereiding van eigen werkzaamheden evalueren en indien nodig verbetervoorstellen doen.</p> <p>1.3.2 Kan eigen sterke en minder sterke kanten benoemen en toelichten met betrekking tot het voorbereiden van werkzaamheden.</p> <p>1.3.3 Kan de voorbereiding van eigen werkzaamheden evalueren en indien nodig verbetervoorstellen doen.</p> <p>1.3.4 Kan eigen sterke en minder sterke kanten benoemen en toelichten met betrekking tot het voorbereiden van werkzaamheden.</p>	<p>2.3.1 Kan opgedragen werkzaamheden adequaat voorbereiden en kan zich efficiënt aanpassen aan veranderende omstandigheden in werk en werkomgeving (U).</p> <p>2.3.2 Kan opgedragen werkzaamheden adequaat voorbereiden en kan zich efficiënt aanpassen aan veranderende omstandigheden in werk en werkomgeving (U).</p>	<p>3.3.1 Kan zijn handelen verantwoorden op grond van bedrijfsprocedures en wettelijke voorschriften op het gebied van arbo, hygiëne, veiligheid en milieu.</p>

Bijlage 6 Leerdoelenmatrix (1.2)

Leerdoelen werkproces 1.2: Voert de werkzaamheden uit			
Beheersingsniveau	1 cognitief – reflectief handelen	2 vakmatig - methodisch handelen	3 sociaal - communicatief handelen
Reproductief Handelen Werken in voorgeschreven situaties	1.1 Kennisgericht handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 1.1.1 Heeft kennis van en inzicht in werkvelden en doelgroepen 1.1.2 Heeft kennis van wettelijke voorschriften op het gebied van arbo, hygiëne, veiligheid en milieu. 1.1.3 Heeft kennis van kwaliteitseisen. 1.1.4 Heeft kennis van de principes van ergonomisch werken. 1.1.5 Heeft kennis van vaktermen. 1.1.6 Heeft kennis van persoonlijke beschermingsmiddelen.	2.1 Taakgericht handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 2.1.1 Kan hulpmiddelen efficiënt toepassen (L). 2.1.2 Beheerst instrumenteel-technische basisvaardigheden op het gebied van uiteenlopende activiteitsoorten. 2.1.3 Gebruikt materialen en middelen op de voorgeschreven wijze (L).	3.1 Reactief handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 3.1.1 Kan luisteren / vragen stellen. 3.1.2 Gaat zorgvuldig om met materialen en middelen. 3.1.3 Kan vragen over werkzaamheden duidelijk en samenhangend formuleren. 3.1.4 Bejegt klanten / cliënten respectvol. 3.1.5 Investeert in goede werrelaties met collega's (D) 3.1.6 Meldt eventuele gebreken aan materialen en middelen aan zijn leidinggevende. 3.1.7 Werkt zorgvuldig en kwaliteitsgericht. 3.1.8 Overlegt bij twijfel met zijn collega of leidinggevende
	Productief handelen Werken in standaard situaties	1.2 Cognitief handelen 1.2.1 Heeft inzicht in de werkzaamheden van collega's (E). 1.2.2 Kan oplossingen bedenken voor eenvoudige problemen die zich voordoen tijdens de uitvoering van werkzaamheden.	2.2 Planmatig handelen 2.2.1 Kan werkzaamheden technisch en methodisch correct uitvoeren (K). 2.2.2 Kan werken volgens de regels van het bedrijf. 2.2.3 Kan werken volgens wettelijke richtlijnen op het gebied van Arbo, hygiëne, milieu, veiligheid en ergonomie.
Zelfsturend handelen Werken in niet standaard situaties	1.3 Metacognitief handelen 1.3.1 Kan op basis van kritiek /feedback zijn werkzaamheden aanpassen / verbeteren (V). 1.3.2 Kan eigen sterke en minder sterke kanten benoemen met betrekking tot het uitvoeren van werkzaamheden.	2.3 Procesmatig handelen 2.3.1 Kan opgedragen werkzaamheden relatief zelfstandig uitvoeren en kan zich daarbij efficiënt aanpassen aan veranderende omstandigheden in werk en werkomgeving (U).	3.3 Ethisch handelen 3.3.1 Kan zijn handelen verantwoordelijk in relatie tot bedrijfsprocedures en wettelijke voorschriften op het gebied van arbo, hygiëne, veiligheid en milieu.

Bijlage 6 Leerdoelenmatrix (1.3)

Leerdoelen werkproces 1.3: Evalueert en bespreekt de uitvoering en het resultaat van zijn werkzaamheden			
Beheersingsniveau	1 cognitief – reflectief handelen	2 vakmatig - methodisch handelen	3 sociaal - communicatief handelen
Reproductief Handelen	1.1 Kennisgericht handelen	2.1 Taakgericht handelen	3.1 Reactief handelen
		De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 2.1.1 Kan de voorbereiding en de uitvoering van eigen werkzaamheden in stappen onderscheiden	De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 3.1.1 Kan luisteren 3.1.2 Communiceert open en integer. 3.1.3 Kan vragen over werkzaamheden duidelijk en samenhangend formuleren. 3.1.4 Kan constructief omgaan met kritiek 3.1.5 Is aanspreekbaar op zijn functioneren.
Werken in voorgeschreven situaties	1.1.1 Heeft kennis van en inzicht in het begrip feedback. 1.1.2 Heeft kennis van en inzicht in methodisch handelen. 1.1.3 Heeft kennis van en inzicht in de begrippen product en proces. 1.1.4 Heeft kennis van bedrijfsprocedures. 1.1.5 Heeft kennis van kwaliteitseisen.	2.1.1 Kan op basis van ontvangen feedback zijn werkzaamheden aanpassen wat betreft de voorbereiding en de uitvoering (P).	3.2.1 Kan constructief communiceren met zijn leidinggevende of ervaren collega over het resultaat van zijn werkzaamheden (E).
Werken in standaard situaties	1.2.1 Kan het verloop van werkzaamheden benoemen / beschrijven. 1.2.2 Kan op basis van kwaliteitscriteria producten beoordelen. 1.2.3 Kan aan de hand van kwaliteitscriteria processen beoordelen.	2.2.1 Kan op basis van ontvangen feedback zijn werkzaamheden aanpassen wat betreft de voorbereiding en de uitvoering (P).	3.2.1 Kan constructief communiceren met zijn leidinggevende of ervaren collega over het resultaat van zijn werkzaamheden (E).
Werken in niet standaard situaties	1.3.1 Kan eigen sterke en minder sterke kanten benoemen met betrekking tot het evalueren en bespreken van eigen werkzaamheden.	2.3.1 Kan het resultaat van zijn werkzaamheden evalueren en bespreken met zijn leidinggevende of ervaren collega	3.3.1 Kan zijn handelen verantwoorden in relatie tot de geldende bedrijfsprocedures en de gestelde kwaliteitseisen.

Bijlage 6 Leerdoelenmatrix (1.4)

Leerdoelen werkproces 1.4: Rondt de werkzaamheden af			
Beheersingsniveau	1 cognitief – reflectief handelen	2 vakmatig - methodisch handelen	3 sociaal - communicatief handelen
Reproductief Handelen Werken in voorgeschreven situaties	1.1 Kennisgericht handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 1.1.1 Heeft kennis van wettelijke richtlijnen op het gebied van Arbo, hygiëne, milieu, veiligheid, kwaliteitszorg en ergonomie. 1.1.2 Heeft kennis van en inzicht in persoonlijke beschermingsmiddelen. 1.1.3 Heeft kennis van materialen en middelen. 1.1.4 Heeft kennis van de benodigde vaktermen. 1.1.5 Heeft kennis van bedrijfsprocedures.	2.1 Taakgericht handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 2.1.1 Beheerst basisvaardigheden op het gebied van opruimen en schoonmaken. 2.1.2 Kan op basis van instructie de werkplek afruimen en schoonmaken.	3.1 Reactief handelen De arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent: 3.1.1 Stelt zich proactief op 3.1.2 Werkt netjes en is accuraat. 3.1.3 Komt afspraken na. 3.1.4 Beheerst elementaire gespreksvaardigheden.
	1.2 Cognitief handelen 1.2.1 kan risico's benoemen die zich voor kunnen doen bij het opruimen en schoonmaken van de werkplek.	2.2 Planmatig handelen 2.2.1 Kan volgens instructies en aanwijzingen machines en apparatuur schoonmaken en veilig en gebruiksklaar opbergen.	3.2 Normatief handelen 3.2.1 Informeert tijdig en volledig de leidinggevenden over de afronding c.q. resultaten van zijn werkzaamheden (E). 3.2.2 Volgt gedisciplineerd instructies, aanwijzingen en bedrijfs- en veiligheidsvoorschriften op (T).
Zelfsturend handelen Werken in niet standaard situaties	1.3 Metacognitief handelen 1.3.1 Kan eigen sterke en minder sterke kanten benoemen en toelichten met betrekking tot het opruimen en schoonmaken van de werkplek, inclusief machines en apparatuur.	2.3 Procesmatig handelen 2.3.1 Kan op basis van voorschriften en huisregels de werkplek afruimen en schoonmaken inclusief het materieel en de materialen en hierover mondeling verslag uitbrengen (T).	3.3 Ethisch handelen 3.3.1 Kan zijn handelen verantwoorden in relatie tot bedrijfsprocedures en wettelijke voorschriften op het gebied van arbo, hygiëne, veiligheid en milieu.

Bijlage 7 Voorbeeld bekostiging onderwijsinstelling

De onderwijsinstelling verzorgt funderende en schakelende onderwijsactiviteiten via vier trajecten, waaronder AKA.

AKA bekostiging:

Het traject AKA is een door OCW erkende en bekostigde reguliere beroepsopleidende leerweg-opleiding (crebonummer 90440) van niveau 1. Iedere onderwijsinstelling ontvangt voor deze opleiding ieder kalenderjaar een rijksbijdrage in de vorm van een lumpsumbedrag. Dit is op basis van het bekostigingsmodel beroepsonderwijs van OCW. De hoogte van het jaarlijkse bedrag in het jaar t is afhankelijk van:

- 1 Het beschikbare macrobudget van OCW voor exploitatie, Voorbereidende en Ondersteunende Activiteiten (VOA) en huisvesting in het jaar t.
- 2 Het totaal aantal regulier ingeschreven beroepsopleidende leerweg-deelnemers op 1 oktober van jaar t-2, in verhouding tot het totaal aantal deelnemers in de BVE-sector.
- 3 De prijsfactor van de opleiding (=1,16).
- 4 Het totaal aantal diploma's van jaar t-2 in verhouding tot het totaal aantal diploma's in de BVE-sector.
- 5 Het aantal VOA-deelnemers (alleen niveau 1 en 2) op 1 oktober van jaar t-2 in verhouding tot het totaal aantal VOA-deelnemers in de BVE-sector.

Voor elke deelnemer die op 1 oktober 2006 via de AKA-opleiding staat ingeschreven, ontvangt de onderwijsinstelling (prijsspeil 2007):

- verblijfsbekostiging	(€ 3.811 x 1,16)	€ 4.421	
- VOA-vergoeding		1.909	
- diplomavergoeding	(€ 964 x 50%)	<u>482</u>	
Totaal exploitatiebudget		€ 6.812	
- huisvestingsvergoeding	(8,65%)		<u>€ 589</u>
Totaal bekostiging per jaar		€ 7.401	(€ 617 per maand)
Af: lasten ondersteunende diensten		<u>-/- € 2.960</u>	(40%, incl. huisvesting)
Beschikbaar voor uitvoering door ond.inst.		€ 4.441	(€ 370 per maand)

Aangezien het beschikbare bedrag per deelnemer per maand niet kostendekkend is, vult het College van Bestuur dit bedrag aan tot € 576 per deelnemer per maand.

Bij de berekening gaan we ervan uit dat 50 procent van de per 1 oktober ingeschreven deelnemers de opleiding met succes afrondt.

Bijlage 8 Experimenten Niveau 1 Toegekend per kwalificatieprofiel per Instelling

Experimenten Niveau-1 Toegekend per kwalificatieprofiel per Instelling																										
Opvang Deelnemers per Crebo		90440	97390	90910	90640	92090	94560	93730	90980	92520	97020	93760	97470	93740	90780	90450	91440	93270	90480	97350	90660	90570	91420			
Onderwijsinstelling	Soort instelling	Arbidsmarktgekwalificeerd Assistent	Arbidsmarktgekwalificeerd Assistent	Aankomend verkoop-medewerker	Assistent bakker	Assistent bouw en infra	Assistent houtbranche	Assistent logistiek medewerker	Assistent logistiek medewerker	Assistent medewerker moer/mazakleuning interieur	Assistent medewerker voedsel en leefomgeving	Assistent medewerker voedsel en leefomgeving	Assistent medewerker voedsel en leefomgeving	Assistent medewerker voedsel en leefomgeving	Assistent Mobiliteitsbranche	Assistent Mobiliteitsbranche	Assistent operator	Assistent schilderen/industriële lakverwerking	Toezicht en veiligheid	Assistent toezicht en veiligheid	Assistent voedingsindustrie	Horeca-assistent	Vrede en veiligheid 1	Zorghulp	Totaal per instelling	
Aeres Groep	AOC		36										100												136	
Albeda College	ROC	1810		60										18			25					80			1993	
Alfa-college	ROC	180	15					10						15					5			70		17	312	
AOC Clusius College	AOC		3									0		65											68	
AOC de Groene Welle	AOC											0		40											40	
AOC Friesland	AOC		60											175											235	
AOC Oost	AOC		149									98		200											447	
AOC Terra	AOC		36									0		118											154	
Arcus College	ROC	150	36	30		15	20	35						50		4	16	40				40	40	40	440	
BEPRO	NBI															50									50	
Bouwradius Training & Advies	NBI					5																			5	
Capabel Onderwijsgroep	NBI																						20	20		
CBT, centrum bedrijfs trainingen	NBI	0		0	0			0					0			0						0			0	
CIBAP vakcollege	VAK																	5							5	
CITAVARDE College	AOC		130								75			120											325	
Da Vinci college	ROC	324		5	10	25		7						45	10		42				10		5		483	
De Mondriaan Onderwijsgroep	ROC	300		65				10						40											415	
Deltion College	ROC	67		30	5			17																	179	
Drenthe college	ROC	144		30	8	10	1	10						5	4	20	10	40							349	
Edudelta Onderwijsgroep	AOC		10										0			56									66	
Europrof	NBI																					2			2	
Friesland College	ROC	162		2	1	1	1	1		1				11		6	1					1	15		203	
Graafschap College	ROC	0		15		15	5	20						12		15									97	
Grafisch Lyceum Rotterdam	VAK	10																							10	
Grafisch Lyceum Utrecht	VAK	15																							15	
Helicon Opleidingen	AOC		328											188											516	
Holland Accent OnderwijsGroep	AOC		28									0		178						0					206	
Hoombeek college	ROC	10				10																	15	35		
Horizon college	ROC	230		75		18	20	15						43	0		5	15				45	25	90	581	
Hout- en Meubileringscollege	VAK					4																			4	
ID college	ROC	135		40	3			14	2					12	0		0	30				5	50	291		
Landstede	ROC	125		11				2										10				5	22	175		
Landstede (AOC)	AOC		0											0											0	
Laurens Marius College	NBI																						10	10		
Leeuwenborgh Opleidingen	ROC	416		36		0				0												0	24	476		
Mediacollege Amsterdam	VAK	16																							16	
NCOI Opleidingsgroep	NBI		20																						20	
Noorderpoortcollege	ROC	520		30	20			20								20	15					20	60	29	734	
Nova College	ROC	300		12		18		12						36		30						30	20	6	464	
NTI	NBI			0																					0	
P3transfer	NBI	20	0			0	0	0		0		0	0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	20	
PCN Advies en Opleiding	NBI	50	50			10		15						50			30								225	
Regio College Zaanstreek-Waterland	ROC	100		45		15		15						10		5									210	
Rijn IJssel	ROC	915		39	30	24	24	39	0	24				36		55	29	0	0			54	0	29	1298	
ROC A12	ROC	113		4		25	0	2						0		2	15	14	0			7	0	14	181	
ROC ASA	ROC	433		43	0	21	15							24	6		15					25	0	0	582	
ROC Aventus	ROC	10				25	0		0					14		25	0	15							13	102
ROC De Leijgraaf	ROC	0				35		79								75									20	209
ROC Eindhoven	ROC	245		5	6	20		20			3			42	0	30	12	30							453	
ROC Flevoland	ROC	130		50		30	10	15						40		39	22					17	1	22	376	
ROC Friese Poort	ROC	238		5		5								10				0					30	24	312	
ROC Gilde Opleidingen	ROC	155		50	5	5		20						15		5	5	16				10	25		311	
ROC Koning Willem 1 college	ROC	155														0	35								195	
ROC Kop van Noord-Holland	ROC	56				15																6	5		82	
ROC Leiden	ROC	78		30	10	10												10	20			75		18	251	
ROC Menso Alting	ROC																								11	11
ROC Midden Nederland	ROC	540		55			23	30						70	0	30	15					77		50	890	
ROC Midden-Brabant	ROC	280		35	15	12	7	30						10		30	12					15			446	
ROC Nijmegen	ROC	160		44	20	10		20						20		0	95					60		45	474	
ROC RIVOR	ROC	0		24		35		3						19			20					10			12	123
ROC Ter AA	ROC	60		23		5	2									5	1	10				5	20	0	131	
ROC van Amsterdam	ROC	629		167	15	102		20						5		116	50					70	25	20	1219	
ROC van Twente	ROC	520		50		10	20							10		10	10	20	0			20	0	60	730	
ROC West-Brabant	ROC	1360		20		20										1060	29					17		21	2527	
ROC West-Brabant (AOC Prinsentuin College)	AOC		40											90											130	
ROC Westerschelde	ROC	45		11																		18	10		90	
ROC Zadkine	ROC	322		25							10			20		20		25				14	25	83	544	
ROC Zeeland	ROC	97																							97	
SBK Advies & Training	NBI	0	0	0				0								0									0	
Scholengemeenschap De Rooi Pannen	ROC	25		15	10			25											25				50	25	175	
Stichting VOC algemeen	NBI													10											10	
SVO Opleidingen	VAK	25											400												425	
Technicom B.V.	NBI	75																							75	
Vak & werkschool Rijnmond	NBI	30																							30	
Wellantcollege	AOC		28										0			62									90	
Totaal per crebo		11780	898	1216	158	541	127	541	2	38	173	400	1442	647	20	1566	456	460	0	0	975	286	875	22601		

Bijlage 9 Conclusies uit monitor KBA

In totaal hebben 36 BVE-instellingen gegevens over de in- en uitstroom van deelnemers over het schooljaar 2007-2008 opgestuurd. De respons ligt hiermee op 70 procent. De 35 AKA-opleidingen die cijfers aangeleverd hebben voor de Deelnemersmonitor 2008, vertegenwoordigen 60 procent van het totaal aantal deelnemers (9.563) aan AKA-opleidingen. Dan gaat het om de deelnemers die op 1 oktober 2007 ingeschreven stonden volgens de cijfers van CFI.

Door omstandigheden zijn de opleidingen pas in een zeer laat stadium geïnformeerd over de Deelnemersmonitor 2008 (zie paragraaf 1). Vermoedelijk vanwege het late tijdstip van informeren en de krappe tijd om gegevens aan te leveren, is de respons ten opzichte van de Deelnemersmonitor 2007 iets achteruit gegaan (-4 procent). Ook is de kwaliteit van de aangeleverde gegevens in een aantal opzichten minder goed. Daarom moeten de conclusies op grond van de onderzoeksgegevens van de Deelnemersmonitor 2008 met een zekere voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De belangrijkste conclusies over de in- en uitstroom op AKA-opleidingen en over de kenmerken van de deelnemers:

- 1 In de periode tussen 1 oktober 2007 en 1 juni 2008 is het aantal deelnemers netto gestegen met 5 - 5.9 procent. Door inconsistenties in de aangeleverde cijfers is het groeipercentage niet preciezer aan te duiden. In de periode tussen 1 oktober 2006 en 1 juni 2007 is het aantal ingeschreven nieuwe deelnemers toegenomen met 33.4 procent. Tegenover deze nieuwe inschrijvingen staat een vertrek van 28.5 procent van de deelnemers, die op 1 oktober 2007 stonden ingeschreven. De nettoaanwas van het aantal deelnemers mag beperkt lijken, het aantal mutaties in de periode tussen 1 oktober 2006 en 1 juni 2007 op het totaal aantal ingeschreven deelnemers per 1 juni 2008 is 58 procent. In administratief, organisatorisch en onderwijskundig opzicht vraagt deze dynamiek in het deelnemersbestand dus veel van de opleidingen.
- 2 Ondanks de dynamiek van de AKA-populatie tijdens het schooljaar, blijft de samenstelling door het jaar heen min of meer gelijk. Het merendeel van de deelnemers is jonger dan 23 jaar (75% - 80%), circa 55 procent is man en ongeveer 40 procent is allochtoon.
- 3 De grootste groep deelnemers in het cohort 2007-2008 is afkomstig uit het vmbo (41% op peildatum 1 oktober 2007). Ongeveer driekwart van de vmbo-instroom op deze datum is ongediplomeerd.
- 4 Van de tussentijdse uitstroom verlaat 28 procent van de deelnemers de AKA-opleiding met een diploma. Dat is 7 procent meer dan vorig jaar. Over het algemeen zijn deelnemers van 23 jaar en ouder succesvoller in het behalen van een AKA-diploma dan deelnemers van onder de 23 jaar. Dit geldt het sterkst voor autochtone deelnemers van 23 jaar en ouder. Mannelijke deelnemers (zowel autochtoon als allochtoon) van onder de 23 jaar hebben de minste kans op het behalen van een diploma bij tussentijdse uitstroom.
- 5 Van het merendeel van de gediplomeerde tussentijdse uitstromers (72 procent) in de onderzoeksgroep is de uitstroombestemming bekend: 12 procent van de bekende uitstroom gaat werken, de grootste groep (76 procent) stroomt door naar andere opleidingen binnen het mbo, met name op niveau 2. Voor gediplomeerde tussentijdse uitstromers vervult de AKA-opleiding dus vooral een schakelfunctie richting vervolgonderwijs. Voorbereiding op directe uitstroom naar de arbeidsmarkt is beduidend minder aan de orde. In vergelijking met de

deelnemersmonitor 2007 lijkt onderwijs als uitstroombestemming aan belang te winnen (+7 procent).

- 6** Binnen de groep van gediplomeerde tussentijdse uitstromers doet zich een grote verschuiving voor ten opzichte van de bevindingen uit 2007: 65 procent stroomt uit met een diploma van de uitstroombestemming Economie. Dit cijfer ligt 27 procent hoger dan in de Deelnemersmonitor 2007. De groei van het aantal Economie-diploma's gaat vooral ten koste van het aandeel Techniek-diploma's (-22 procent) en diploma's binnen de uitstroombestemming Zorg en Welzijn (-10 procent).
- 7** Het zicht van AKA-coördinatoren op de bestemming van de ongediplomeerde uitstromers is beduidend minder goed dan op de uitstroombestemming van gediplomeerde AKA-uitstromers. Slechts in 57 procent van de gevallen is de uitstroombestemming van ongediplomeerde tussentijdse schoolverlaters bekend. Dit beeld is vergelijkbaar met het beeld uit de Deelnemersmonitor 2007.
- 8** Een flink deel van de door AKA-coördinatoren opgegeven vertrekredenen voor ongediplomeerde tussentijdse uitstromers is ofwel onbekend (11 procent), ofwel ongespecificeerd (36 procent). Voor zover de redenen van ongediplomeerd tussentijds vertrek bekend en gespecificeerd zijn, liggen deze veelal in de sfeer van psycho-sociale problematiek (14 procent), opleidingsgerelateerde kwesties (5 procent), loopbaan-begeleidings-aspecten (15 procent) en leerproblemen (6 procent). Dit beeld is niet volledig en gespecificeerd genoeg. Maar het illustreert wel het belang van een goed ontwikkeld systeem van begeleiden, signaleren en verwijzen binnen de AKA-opleidingen.
- 9** Tien instellingen hebben geen informatie gegeven over het al dan niet houden van exitgesprekken met tussentijdse ongediplomeerde uitstromers. Van de overige 25 AKA-opleidingen geven er negen aan met honderd procent van hun ongediplomeerde tussentijdse uitstromers exitgesprekken te houden. Gemiddeld genomen houden AKA-opleidingen exitgesprekken met 79 procent van hun opleidings-stakers. Tussen AKA-opleidingen bestaan overigens de nodige verschillen wat dit betreft.
- 10** Slechts in een kwart van de gevallen hebben de AKA-coördinatoren informatie verstrekt over het tijdstip van opleidingsstaken. Uit deze informatie blijkt dat 42 procent met de opleiding stopt tijdens de periode van (sector)oriëntatie en 58 procent in de uitstroombestemming. Hoewel we slechts van een beperkt aantal BVE-instellingen de gegevens hebben, lijken deelnemers vroeger in de opleiding uit te vallen dan in 2007.
- 11** Omdat het onderzoek voor het einde van het schooljaar afgerond moest zijn, kon er geen gebruikgemaakt worden van feitelijke uitstroom- en/of diplomeringcijfers van het einde van het schooljaar 2007-2008. Daarom is aan de coördinatoren gevraagd een prognose te geven van de gediplomeerde uitstroom op basis van de beschikbare kennis over de deelnemers van het cohort 2007-2008 per 1 juni 2008. Op basis van deze prognoses is de verwachting dat van de uitstromers aan het einde van het schooljaar 49 procent de AKA-opleiding met diploma zal verlaten en 51 procent zonder diploma. Deze prognose ligt beduidend onder het niveau (-17 procent) van de eindejaars-prognose uit de Deelnemersmonitor 2007. Maar het ligt wel boven het niveau (+ 5.5%) van de beschikbare rendements-cijfers van CFI over het cohort 2006-2007 (43.5 procent). De CFI-cijfers zijn overigens inclusief de tussentijdse uitstroom. De coördinatoren lijken met deze prognose voorzichtiger en realistischer dan met hun eindejaarsprognose in juni 2007. In het cohort 2007-2008 is er dus een hogere tussentijdse uitstroom. Verder is er 28 procent gediplomeerde tussentijdse uitstroom tegenover 21 procent bij de tussentijdse gediplomeerde uitstroom 2006-2007. Het totale diplomeringcijfer over 2007-2008 - dus inclusief de tus-

sentijdse gediplomeerde uitstroom – zou dan ook kunnen uitkomen rond de 50 procent. Hierover is er definitief uitsluitel in het voorjaar van 2009 op grond van analyses door CFI over de gerealiseerde diplomering in het schooljaar 2007-2008.

- 12** Het merendeel van de gediplomeerde uitstromers aan het einde van het schooljaar 2007-2008 zal naar verwachting de schoolloopbaan vervolgen binnen een andere mbo-opleiding. De belangrijkste functie van de AKA-opleiding blijft dus voorschakelen naar vervolgopleidingen binnen het mbo. Werk lijkt bij de eindejaarsprognose overigens iets aan belang te winnen als uitstroombestemming in vergelijking met de tussentijdse gediplomeerde uitstroom 2007-2008 en de gediplomeerde eindejaarsuitstroom van het cohort 2006-2007.
- 13** De dominante positie van vervolgopleidingen in het mbo als uitstroombestemming voor AKA-gediplomeerden roept de vraag op naar het onderwijssucces van AKA-gediplomeerden binnen deze mbo-opleidingen. Het verdient aanbeveling om bij de analyses van BRON-bestanden specifiek op deze doelgroep in te zoomen.
- 14** In vergelijking met de gediplomeerde eindejaarsuitstroom van juni 2007 lijkt de uitstroombestemming Economie aan populariteit te winnen: 43 procent in 2008 tegenover 36 procent in 2007. De groei van Economie gaat ten koste van de uitstroombestemming Techniek (-7 procent). De groei van diplomering binnen de uitstroombestemming Economie is overigens niet zo fors als onder de gediplomeerde tussentijdse uitstromers van het cohort 2007-2008, die 27 procent hoger ligt dan hetzelfde cijfer over 2006-2007.

De totale monitorgegevens zijn terug te vinden op site www.mbo2010.nl onder de link AKA.

Colofon

Dit is een uitgave van het procesmanagement MBO 2010
Horaplantsoen 20
6717 LT Ede
T (0318) 64 85 65
E info@mbo2010.nl
W www.mbo2010.nl

Tekst

Fieny Peerboom, projectleider AKA procesmanagement MBO 2010
Margot Schmitz, Ravestein & Zwart

Eindredactie en productie

Ravestein & Zwart, Nijmegen

Vormgeving

Lauwers-C, Nijmegen

Druk

Trioprint, Nijmegen

Oplage

1.000

November 2008

onderwijs dat werkt